

HRVATSKI PLANINAR

120 godina
»Hrvatskog planinara«
1898. – 2018.

ISSN 0354-0650

GODIŠTE 110

**ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA**
izlazi od 1898. godine

2

**VELJAĆA
2018**

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izšao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski
planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Preplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@hps.hr
<http://www.hps.hr>

Uredništvo

E-mail adresa
za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@hps.hr

Tisk

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Caplar
Palмотићева 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@hps.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
Ivan Hapač
prof. dr. Darko Grundler
Faruk Islamović
Krunoslav Milas
Radovan Milčić
prof. dr. Željko Poljak
Robert Smolec
Damir Šantek
Klara Jasna Žagar

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tržilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://www.hps.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom elektroničke ili redovne pošte. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati u digitalnom formatu (elektroničkom poštom, na CD-u ili DVD-u, u originalnoj veličini (bez smanjivanja), ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Preplata

Godišnja preplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, treba biti upisan Vaš preplatnički broj.

Godišnja preplata za inozemstvo iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na preplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka je 15 kuna (+ poštara).

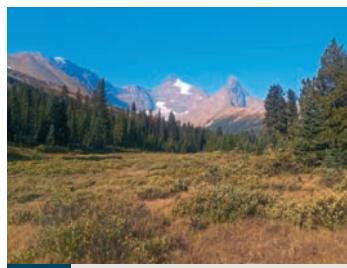
Vaš preplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnicu možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se preplatiti

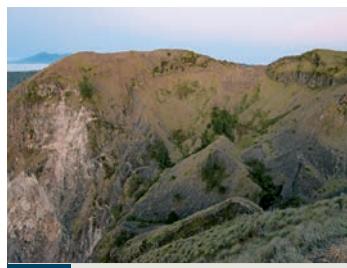
Zainteresirani za preplatu na časopis trebaju se telefonom, elektroničkom poštom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Godišnja preplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi preplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Preplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini preplatnicima fizičkim osobama šalje uplatnica za preplatu, a preplatnicima pravnim osobama računi.

56

Željko Poljak – 70 godina s Hrvatskim planinaram

71

Planinarenje u kanadskom Stjenjaku

78

Čovjek snuje, Brahma određuje

84

Kanculova glava – Osamljen vrh primorsko-goranskog ruba

Sadržaj

Članci

- 56** **Intervju: Željko Poljak – 70 godina s Hrvatskim planinaram**

Alan Čaplar

- 63** **Priče iz davnine 1910. – 1920.**

Darko Grundler

- 71** **Planinarenje u kanadskom Stjenjaku**

Martina Mihovilić Vračarić

- 78** **Čovjek snuje, Brahma određuje**

Damir Šantek

- 84** **Kanculova glava – Osamljen vrh primorsko-goranskog ruba**

Ivica Richter i Božidar Maksan

- 90** **Fotonatječaj PD-a Rudač, Moravice**

- 92** **Hrvatska planinarska obilaznica u 2017.**

Zdenko Kristijan

- 95** **Podijeljena najviša priznanja HPO-a i natjecanja Gojzerica za više od 300 planinarskih obilaznica**

Bernarda Huzjak

- 97** **Priznanja Hrvatskog planinarskog saveza u 2017.**

Vladimir Horvat

Tema broja

Željko Poljak – 70 godina s Hrvatskim planinaram

Naslovница

Vršni greben Učke (Vojak) pod snijegom, foto: Darko Grundler

Rubrike

- 97** **In memoriam:**
Vladimir Hebar
(1937. – 2017.)

- 98** **Nova izdanja:** Knjiga »Svilim« Gorana Blaževića

- 99** **Vijesti:** Godišnjom skupštinom pazinski planinari ispratili 2017. godinu, Stazama kaptolskih kneževa po Papuku u povodu Međunarodnog dana planina, 20 godina HPD-a Tikvica u Županji

- 103** **Kalendar akcija**

Intervju

Željko Poljak 70 godina s Hrvatskim planinaram

Alan Čaplar, Zagreb

Rekordne 42 godine (1959. – 2000.) Željko Poljak bio je urednik časopisa Hrvatski planinar i to je možda više od svega obilježilo njegov život. Od svih planinarskih i neplaninarskih funkcija, ta mu je, po svemu sudeći, bila najdraža. Prije nego što sam od njega 2001. preuzeo uredovanje časopisa, predlagao sam mu da poveća taj jedinstveni rekord tako da i dalje bude glavni urednik, a ja izvršni, no nije to prihvatio već je hitro zatražio da ga se zamijeni i da se imenuje novi urednik. Odmah sam napisao pismo redakciji Guinessove knjige rekorda i od njih doznao da je najdugovječniji urednik bio neki Englez s 57 godina uredničkog staža u časopisu koji je sam osnovao, a da je Željko Poljak s 42 godine uredovanja Hrvatskog planinara apsolutni urednički rekorder na prostoru jugoistočne Europe.

Gotovo da nema planinarske knjige izdane u posljednjih pola stoljeća u čijem stvaranju nije imao udjela, najčešće kao urednik, a često i kao lektor, korektor, recenzent ili barem kao autor fotografija. Treba, uz veliku produktivnost, istaknuti još jedno važno obilježje njegova stvaralaštva: svojim tekstovima uvijek nastoji planinarstvu dati istraživačko, a planinarskoj književnosti literarno obilježje. Planinarstvo je za njega mnogo više od penjanja na vrhove – to je sastavni dio kulture jednog naroda i jedno od mjerila njegova kulturnog dometa. I danas redovito sudjeluje u redakturi i lekturi Hrvatskog planinara. U 92. godini dr. Željko Poljak i dalje aktivno piše i stvara (lani je Medicinska naklada tiskala njegovu knjigu »Liječničke svaštice«, a u vlastitoj je nakladi tiskao »Zabranjene polemike«).

Planinarama je, izuzev onih koji su i sami liječnici, uglavnom malo poznat njegov medicinski rad, napose na polju medicinske publicistike. Spomenimo samo da je stekao sve najviše znanstvene titule, da je autor, koautor ili urednik

Željko Poljak za svojim radnim stolom

više medicinskih udžbenika, da je istodobno bio glavni i odgovorni urednik Liječničkog vjesnika te da je gotovo tri desetljeća urednik Liječničkih novina. Planinarama je također uglavnom nepoznat i njegov književni rad. Godine 2003. izdao je knjigu »Hrvatski književnik Ivo Andrić« s vlastitim književnim zabilješkama, a 1994. predstavio je antologijom »Hrvatska planinarska književnost« planinarsku književnost kao sastavni i nedjeljiv dio naše književnosti. Godine 1996. primljen je, upravo kao planinarski pisac, u Društvo hrvatskih književnika. Zanimalo se i za arheologiju te na tom polju ima nekoliko značajnih otkrića, a kao istaknut pobornik zdravlja i zaštite prirode imao je također više važnih ostvarenja. Za planinarsko djelovanje na polju zaštite prirode primio je iz ruku dugogodišnjeg predsjednika Međunarodnoga

olimpijskog odbora Juana Antonija Samarancha priznanje Sport and Environment (Sport i okoliš). Osamdesetih godina prošlog stoljeća bio je i predsjednik Hrvatskoga planinarskog saveza, koji ga je proglašio i svojim počasnim članom.

Mnogo smo sati proveli u raznoraznim razgovorima u njegovoj planinarskoj biblioteci, ali i na izletima koje smo zajedno poduzeli. Stovadeseta obljetnica Hrvatskog planinara dobra je prilika da jedan od takvih ugodnih razgovora u obliku intervjua prenesemo čitateljima svojega časopisa, koji dr. Poljak redovito prati već 70 godina!

Gospodine Poljak, cijeli ste život vjerni planinarstvu. Kako ste počeli? Posljedica odgoja?

Nije, naprotiv! Odrastao sam u antiplaninarskoj obitelji kojoj je najveći podvig bio »izlet« u Maksimir, a mojoj je djeci čak i to previše. Dok neki planinari već svoje novorođenče upisuju u planinarsko društvo, meni je bilo potrebno dugotrajno sazrijevanje.

Kada ste prvi put imali u rukama Hrvatski planinar?

Bilo je to 1937. kad sam se upisao u prvi razred klasične gimnazije u Križanićevu ulici (danasa bi to bio peti razred osmoljetke). Jedan mi je kolega pokazao novi broj Hrvatskog planinara i upitao što je meni dr. Josip Poljak koji je u tom broju pisao o špiljama na Medvednici. Nije mi bio rodak, ali me njegov članak »zarazio« speleologijom tako da sam počeo marljivo pohadati Vaternicu. Tada to nije bilo lako kao danas jer se u nju ulazilo potrbuske, a iz Zagreba se do nje moralo pješačiti oko četiri sata od Črnogoraca jer dalje nije bilo javnog prometa. Za NDH se od Črnogoraca dalje nije ni smjelo bez propusnice, ali smo se švercali preko plotova.

Jeste li se upoznali s Josipom Poljakom koji vas je »zarazio« svojim člankom?

Nisam, jedino sam mu kao predstavnik Planinarskog saveza 1962. bio na sprovodu, ali sam zbog tog prezimenjaka koješta doživio. Budući da je on prije Drugoga svjetskog rata napisao vodič po Velebitu te bio potpredsjednik HPD-a i urednik HP-a, a ja sve to poslije rata, neki su zaključili da sam to ja i čudili se kako mladoliko izgledam. Drugi su pak mislili da mi je otac pa su mi se hvalili kako su ga dobro poznavali.

No ipak, niste mi odgovorili na pitanje kako ste zapravo postali planinar... Čini se da ste prvo postali speleolog, a tek onda planinar.

Kad smo za NDH posjećivali Vaternicu, ako je dom na Glavici bio zatvoren, koji put bismo bivakirali na Kamenim svatima. Bilo je to vrlo romantično jer nas je u šatoru uspavljivala glazba koja je dopirala iz zagorskih sela na podnožju. Tada Kameni svati nisu još bili zarasli šumom pa su na njima trenirali zagrebački alpinisti. Tako sam upoznao i slavni dvojac Brezovečki – Dragman koji me zadivio svojim vještinama. Imali su čudnu sudbinu: Dragman je kao ljevičar ubijen 1945., a Brezovečki je 1942. bio na čelu povorke alpinista prilikom proslave godišnjice NDH. Ipak je poslije rata postao tajnik Planinarskog saveza i 1949. bio mi je penjački instruktor na Durmitoru.

Vratimo se HP-u. Jeste li tada postali preplatnik?

Bio je preskup za đački džeparac, ali kad je 1939. ravnateljem moje gimnazije postao urednik HP-a prof. Ivan Rengjeo, odobrio mi je da HP čitam u profesorskoj knjižnici koja je valjda bila preplaćena. Tamo mi je u ruke došlo i prvih osam godišta HP-a (1898. – 1905.) uvezanih u dvije knjige, sa zlatorezom na hrptu. Te su me knjige toliko očarale da sam gotovo zaplakao kad je za NDH gimnazija postala kasarnom Wermachta pa se knjižnica rasula kojekuda, a s njom i HP. Zanimljivo, danas je tih osam godišta HP-a u mojoj posjedu. Dobio sam ih od jednog speleologa u zamjenu za neke knjige. Poslije sam godinama tragaо po antikvarijatima i sajmištu dok nisam nabavio sva godišta, tako da sam jedini na svijetu imao komplet.

A kada ste postali organizirani planinar?

Kao student medicine vraćao sam se jedne večeri 1947. s predavanja na Šalati i video nekoliko alpinistički opremljenih mladića kako ulaze u sportski centar »Šalata« i znatiželjno krenuo za njima. Išli su na sastanak Planinarske sekcije Dinama. Tada sam se učlanio. Danas malo tko zna da je Dinamo tada imao planinarsku sekciju. Zatim sam otišao u nekadašnji ured HPD-a u Jurišićevu ulici broj 3 da se preplatim na HP, ali nije više izlazio. Nova vlast to nije dopustila, a ratni brojevi bili su predviđeni za spaljivanje. No bivši podvornik HPD-a Josip Bišćan (1899. – 1974.) krišom ih je spremio zajedno

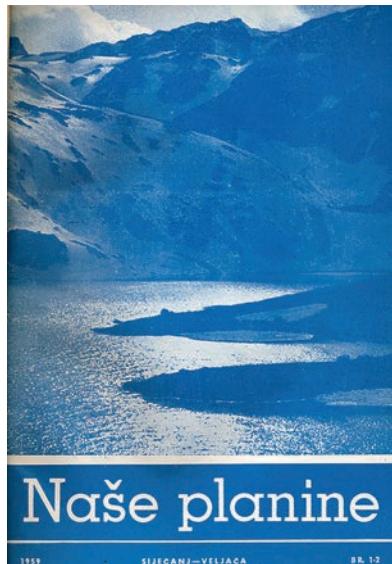
s arhivom nekadašnjeg HPD-a u svom stanu, što tada nije bilo bezopasno. Poklonio mi je ratne endehaške brojeve, a dragocjena HPD-ova arhiva danas se zahvaljujući njemu nalazi u Samoborskom muzeju. Ne bi se smjelo zaboraviti toga hrabrog i požrtvovnog čovjeka.

Kako ste, u dobi od 33 godine, postali urednikom HP-a, odnosno Naših planina?

Časopis je ponovno počeo izlaziti 1949., ali pod imenom Naše planine (NP) jer se tada trebalo izbjegavati nacionalnu oznaku. Godine 1950. postao sam mu ne samo suradnik, nego sam za svoje potrebe izradio bibliografiju svih članaka od 1898. nadalje te je svake godine ažurirao. Kada je tadašnji urednik Petar Lučić Roki (1916. – 1990.) nakon deset godina zatražio zamjenu, ugledni planinar, akademik Branimir Gušić (1901. – 1975.), ujedno moj šef na klinici, predložio me za urednika. Predsjednik Planinarskog saveza – a to je od 1954. do 1967. bio Većeslav Holjevac – pristao je uz uvjet da izdržim dok ne nađu nekoga drugog. Ostao sam urednikom 42 godine.

Vaš prvi broj bio je jedini broj časopisa u kojem nije objavljen nijedan članak. Pa ipak, već ste tim brojem zamalo »uprskali« povjerenje koje su Vam dali.

Počelo je tako loše da sam već na početku htio odustati. Trebalо je odmah dati u tisk u prvi dvobroj za 1959., a prijašnji urednik nije mi ostavio

Poljakov prvi broj

ni papirića, čak ni adresar suradnika. Snašao sam se tako što sam taj broj ispunio spomenutom bibliografijom od 1898. do 1958. Kao povjesni dokument bio je to možda najvredniji broj stoljeća, ali čitatelji su ga bacali u smeće kao nezanimljiv. Osim toga, urednički ga je odbor okljaštrio tako što je iz njega izbrisao sve autore koje je ocijenio kao »narodne neprijatelje« (tadašnji naziv za politički nepočudne). Žestoko sam se opirao jer je bibliografija povjesni dokument koji se ne smije frizirati. Završilo je kompromisom: izbrisana su imena »neprijatelja« (među njima i dr. Ivana Krajača), ali sam naslove njihovih članaka smio zadržati. No da zbog toga na meni ne ostane ljaga, tiskao sam napomenu da je to bila odluka uredničkog odbora.

Pa kako ste onda uspjeli kao urednik »preživjeti« 42 godine?

Tada je bilo napisano pravilo da na tako politički osjetljivo dužnosti kao što je urednička bude član vladajuće partije, no kako nisam bio klasificiran kao »neprijatelj« nego kao »pošteni vanpartijac«, zadržali su me da radim pod nadzorom članova partije. Kad je diktatura popustila i taj nadzor prestao, shvatio sam da su članovi »pukovničke hunte«, kako su planinari nazivali Predsjedništvo Planinarskog saveza Hrvatske, zapravo bili ne samo dobri planinari, nego u duši i domoljubi koji su me, umjesto da me nadziru, podržavali i čuvali.

Najbolji je primjer bio sâm predsjednik Saveza Većeslav Holjevac koji je zbog domoljublja (vizija o Novom Zagrebu i Velesajmu) pao u nemilost. Potpora je išla toliko daleko da su odgovornost za moje »ispade« često preuzimali na svoja leđa, npr. kad sam 1960. kao prilog časopisu napisao vodič »Medvednica« koji je tužiteljstvo ocijenilo kao »ustašku propagandu« jer sam u njemu spomenuo grob Ante Starčevića u Šestinama.

Zanimljivo je kako su me »spasili« i onda kad u NP-u nisam htio objaviti nekrolog Josipu Brozu »zato što nije bio planinar«. Dali su ga separatno tiskati i naknadno ulijepiti u časopis bez moga znanja (NP 1980., br. 5-6).

Drugi sam put bio na dnevnom redu zloglasnoga KOS-a jer sam se u svom vodiču »Planine Hrvatske« obrušio na JNA prigovorom da nas na vojnim objektima u planinama dočekuje prostačkim pozdravom »Odbij!« (1974., str. 22) i što u vodiču iznosim vojne tajne. Slučaj je rješavao načelnik inženjerije JNA, planinar i general Milivoj Gluhak. Najprije je zabrinuto kimaо glavom, no ipak je optužbu stavio *ad acta*. Odlanulo mu je tek kad sam mu na stol stavio čestitku za taj vodič koju mi je uputio potpredsjednik Savezne narodne skupštine, slovenski planinar Marijan Brecelj (1910. – 1989.).

Oslonac mi je bio i general Petar Kleut (1913. – 1995.), predsjednik PD-a Mosor u Splitu. Najprije mi je u Ličkim novinama zamjerio da u Velebitu ignoriram Srbe (bio je rodom iz Metka u Lici), ali kad sam objavio njegov članak o partizanskoj jedinici na Velebitu koju je on vodio (NP 1973., 9-10, 202), postali smo suradnici. Njegovo je djelo bio planinarski dom na Štirovcu.

A što je bilo sa speleologijom zahvaljujući kojoj ste dospjeli među planinare?

Ostao sam vjeran toj mladenačkoj ljubavi do danas na taj način da sam časopisu Speleolog već rekordnih šezdeset godina – od 1957. – što tehnički urednik, što lektor, a usto sam i pisao u njemu.

Često ističete akademika Branimira Gušića kao svoga medicinskog i planinarskog učitelja. Ostavio je velik trag u povijesti hrvatskog planinarstva, ali nemamo mnogo pisane građe o njemu. Kako to?

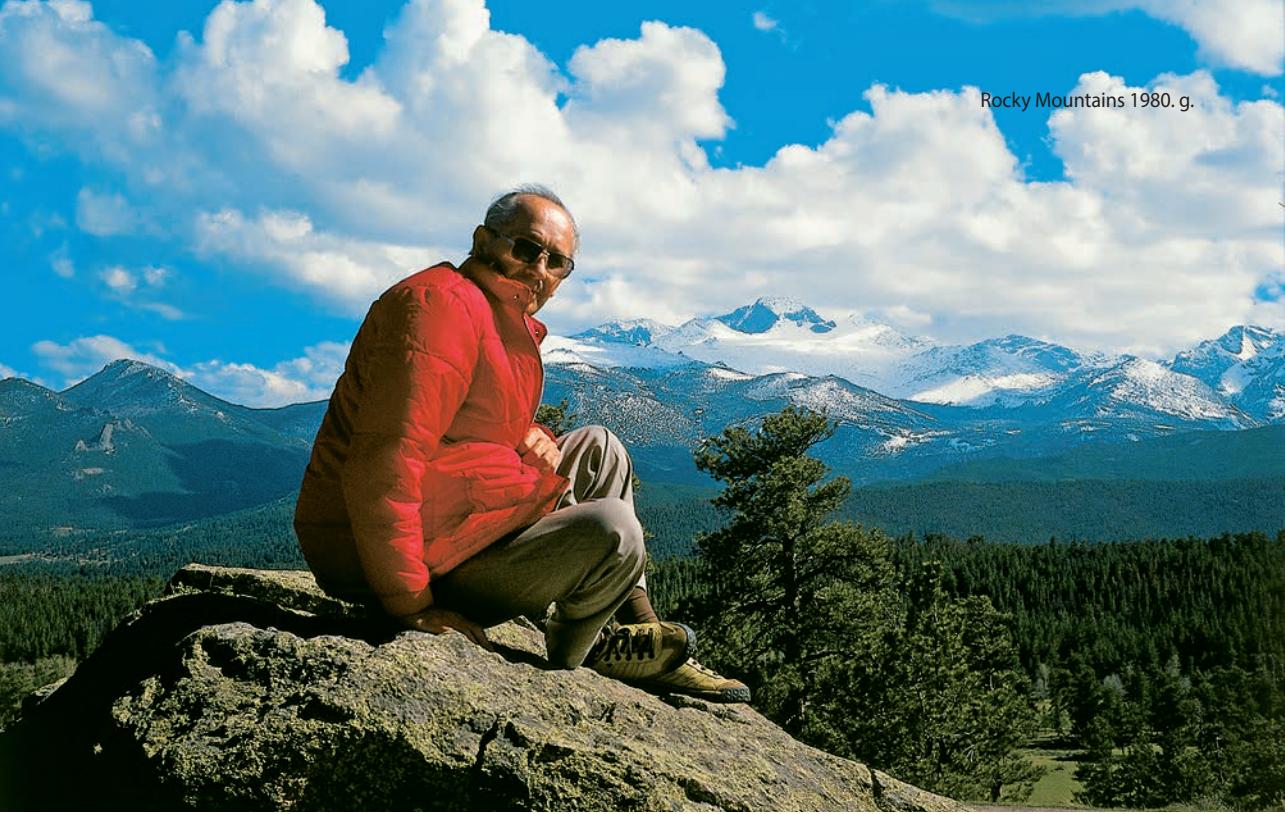
Možda je razlog taj što je širinom svog djelovanja bio enciklopedist. Doktorirao je na filozofiji, zanimanjem bio liječnik, a intenzivno se bavio etnografijom, proučavanjem Dinarida i srednjovjekovnom hrvatskom poviješću, a usto i planinarstvom. U svakoj od tih struka stvorio je prave bisere, ali nije napisao kapitalno djelo, ono što se obično naziva životnim djelom, koje bi ga u nekoj struci ovjekovječilo. Kao njegov dugogodišnji učenik i suradnik dobro sam ga upoznao pa sam o njemu napisao studioznu biografiju, no kako su Gušića već bili pomalo zaboravili, prihvatio ju je samo direktor NP-a Mljet, planinar, prof. Marin Perković, i tiskao u zborniku radova o otoku Mljetu »Dani Cvita Fiskovića 2010.«. Gušić je još od dvadesetih godina prošlog stoljeća bio emotivno vezan uz HP i u njemu objavio prvi vodič po Velebitu. Nikad neću zaboraviti trenutak kad sam Gušića posljednji put video. Nakon moždanog udara 1975. paraliziran je ležao u bolnici na Rebru, gdje sam ga posjetio da mu pokažem novi broj HP-a. Nije mogao govoriti i samo mu je nekoliko suza poteklo niz lice.

Evo još jednog stereotipnog pitanja: možete li izdvojiti najdraže planine? Upoznali ste planine širom svijeta i zasigurno imate svoje favorite.

To su Dinaridi, čudesno i tajnovito carstvo krasa! No radije ču vam nabrojiti planine koje ne volim. Nema dosadnijih uspona od onih na čunjaste vulkanske vrhove kao što su Kilimanjaro, Ararat, Etna, Demavand, Aconcagua... Penjete se satima i danima, dašćete od napora, a vidik stalno isti, psihološki ubitačno. Usporedite ih s Velebitom

S akademikom Gušićem na Bjelašnici 5. travnja 1955.

i našom Premužićevom stazom gdje se vidik mijenja gotovo filmskom brzinom!

Čak ste 42 godine bili urednik Hrvatskog planinara, što je i danas rekord u hrvatskoj publicistici. Što u tom dugom razdoblju pamtite kao najzanimljivije i najlepše?

Stvaranje svakog broja HP-a zahtjevalo je da dodete u tiskaru pet-šest puta. Naporno? Da, ali i vrlo zanimljivo jer surađujete s brojnim stručnjacima i susrećete ugledne pisce. Danas, kao urednik Liječničkih novina – gotovo nevjerojatno! – uopće i ne znam gdje se one tiskaju. Posljedica informatizacije. Bio je to pravi užitak kad u tiskari dobijete još »vruć« broj, ali i užas kad opazite neki promašaj.

Spomenite ih nekoliko!

I danas se zacrvenim kad se sjetim političara, robijaša s Golog otoka i planinara Šime Balena (1912. – 2004.). Pročitao sam u novinama da je umro i napisao mu u HP-u lijep *in memoriam*, ali sam ga nekoliko dana poslije video živoga na ulici. Bio je ono neki drugi Šime Balen.

Drugi neugodan slučaj! Neki mi je planinar poslao tako lijepu pjesmu o Kleku da sam je odmah uvrstio u časopis. Prekasno sam doznao

da je plagijat. Bila je to pjesma Alberta Webara objavljena još u 19. stoljeću.

Nisam se bavio politikom, ali ona se bavila mnome pa sam jedanput izazvao »međunarodni spor«. Napisao sam da su domovi Vilinac na Čvrsnici i na Bukoviku iznad Sarajeva hrvatski pa sam optužen za uzurpaciju, gotovo za pokušaj aneksije BiH. Upleo se optužbama i Socijalistički savez BiH pa je intervenirao kod Socijalističkog saveza Hrvatske. Kad sam pozvan u Sarajevo na odgovornost, moji su me opskrbili zemljivo-knjižnim dokumentima kao dokazom da je te kuće prije rata gradio HPD. Moji su se kritičari pokunjili kad su vidjeli te »tapije«, ali sve je završilo u ugodnom raspoloženju s čevapčićima na Baščarsiji. Tako je to među planinarama!

Za vrijeme gušenja Hrvatskog proljeća došao sam i ja na red kad sam u časopis uvrstio in memoriam »proljećaru« i planinaru Ljudevitu Jonkeu (NP 1979., 5-6, 152). Protesti su pljuštali sa svih strana, a najoštriji je bio dopis Planinarskog odbora Dalmacije: »...politički kriminal u okrilju Matice hrvatske, čiju je djelatnost drug Tito ocijenio kao kontrarevoluciju«. Potpisao ga je moj planinarski prijatelj i vršnjak prof. Milan Sunko (1926. – 2014.). Da ne bi tko završio na Golom

otoku, predsjednik Planinarskog saveza, pukovnik i častan čovjek Božidar Škerl (1922. – 1998.), preuzeo je na sebe posljedice i u NP-u objavio »Ispriku čitaocima« (1979., br. 7-8, 199). Meni je prigovorio samo jednom rečenicom, i to u četiri oka: »Željko, opet sam zbog tebe morao gutati kipuću juhu.« Kad sam nakon raspada Jugoslavije pisao svoju memoarsku knjigu »Život na planinarski način« i zamolio prof. Sunka da uvrstим onaj njegov dopis, makar mu više nije služio na čast, velikodušno je pristao s komentarom: »Čitatelji će shvatiti da sam to morao potpisati.«

HP izlazi evo već 120 godina. Kakvi vas članci u njemu najviše vesele?

Svakako istraživački, koji donose nešto novo jer, za razliku od onih planinara koji se zaljube u neku planinu pa cijeli život po njoj guslaju goredolje, pripadam znatiželjnicima koji uvijek traže nešto novo, pa makar to i ne bilo ljestve.

Gotovo nema djelatnosti u planinarstvu kojom se niste bavili, a u jednom ste mandatu bili predsjednik Hrvatskog planinarskog saveza. Kako gledate na svoja postignuća u planinarstvu u posljednjih 60 godina?

Za razliku od većine planinara koji se u planinarstvu – s pravom! – zadovoljavaju uživanjem, pripadam manjini koja od planinarenja traži mnogo više. Sažet ću svoje vizije i ostvarenja u ovih deset točaka: 1. Planinarstvo u službi znanosti i zaštite prirode: uvođenje u planinarski časopis rubrika »Speleologija« i »Zaštita prirode« te osnivanje Komisije za zaštitu prirode u HPS-u; 2. Osnivanje društava koja će okupljati intelektualce: studentski PDS Velebit, liječnički PD KBC-a Maksimir, Planinarski klub u Hrvatskom liječničkom zboru; 3. Zajedništvo s planinarama u Bosni i Hercegovini: redovni međurepublički susreti njihovih vodstava i zajedničko izdavanje Naših planina 1967. – 1981.; 4. Afirmacija planinarske literature: monografija »Hrvatska planinarska književnost« 1994., s antologijom i biografskim leksikonom; 5. Istraživanje povijesti hrvatskog planinarstva: pet knjiga i desetci članaka; 6. Tiskanje vodiča »Hrvatske planine«: sedam izdanja, pet skraćenih vodiča, a 2002. po jedan na engleskom i njemačkom; vodiči po pojedinim planinama; 7. Produciranje Premužičeve staze u

južni Velebit: Velebitski planinarski put 1969.; Hrvatska planinarska transverzala: »Po planinama SR Hrvatske« 1970.; 8. Hrvatska zastava prvi put u Himalaji: Bezimeni vrh u skupini Annapurne 1971.; 9. Prva hrvatska ekspedicija u svjetsko velegorje: predsjednik ekspedicijskog odbora Ande 1975.; 10. Razvijanje planinarske kulture: etički kodeks 1974., kućni red u planinarskim kućama, zabrana pušenja i pijančevanja u njima.

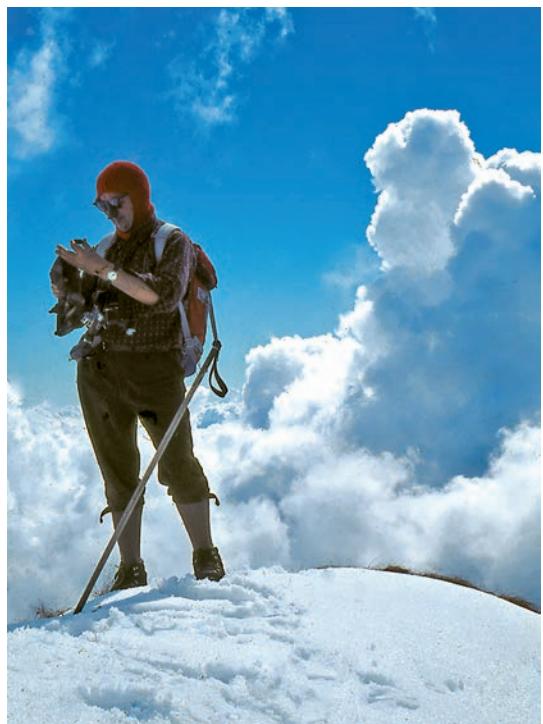
Na kraju, prozaično pitanje: kako ste izlazili na kraj s financiranjem HP-a kad se zna da je to glavna teškoća svih časopisa?

S HP-om je upravo obratno! Jedino s finansijama nije bilo problema, zahvaljujući dugogodišnjem tajniku Saveza Darku Berljaku, vrsnom ekonomistu. Za ilustraciju evo jednoga našeg razgovora iz 1994. godine:

– Uredniče, zašto HP ne bi izlazio kao mjesečnik umjesto kao dvomjesečnik?

– Vrlo rado, ali odakle nam novac?

– To je moja briga, vi samo radite svoj urednički posao!

Nikamo bez foto aparata (Himalaja 1971.)

Sv. Katarina na Sinaju, najviši vrh Egipta, 4. travnja 2007.

I tako je HP 1995. počeo izlaziti kao mjesečnik. Nešto slično Berljak je poslije ponovio još dvaput. Prvo je bila njegova odluka: »Prelazimo na kolor tisak«, a drugi put prigovor: »Samo 300 stranica godišnje?« I tako je HP lani izišao na 570 stranica!

No ipak, koliko znam, jedanput ste bili pred finansijskim slomom.

Doslovno nam je prijetila katastrofa. Pošto smo prikupili preplatu za 1990. godinu, tiskara Vjesnik povisila nam je bez najave cijenu tiska prvog broja za 100%! Spasio nas je jedan povratnik, »gastarbajter« iz Njemačke. Tamo je doktorirao biologiju i zatim u turopoljskom selu Donoj Lomnici instalirao malu tiskaru da bi mogao tiskati svoj vlastiti časopis Ekološki glasnik. Susretljivo je preuzeo tiskanje HP-a ne pitajući za novac, a i sljedećih nam je godina često pomagao. Usto je tako zavolio planinarstvo da je sam počeo pisati planinarske knjige. Taj plemeniti čovjek zove se dr. Ante Pelivan (Livno, 13. 6. 1942. – Zagreb, 12. 12. 2017.), a njegova tiskara još i danas, neprekidno već gotovo 30 godina, tiska HP. HPS mu je nekoliko puta odao svečano javno priznanje kao svom najvećem sponzoru. Priznanje zасlužuje i njegov majstor Ivan Pogledić, grafičar i strojar u jednoj osobi, koji će zajedno sa svojim starim tiskarskim strojem vjerojatno dogurati i do mirovine.

No osim financija, uredniče, ima još jedno pitanje koje ste zaboravili, pa će ga ja sam postaviti:
Što je bilo s HP-om kad sam mu nakon 42 godine prestao biti urednikom?

Pa da odgovorim i na to vlastito pitanje, jer su neki mislili da se grčevito opirem smjeni. Godinama sam tražio nasljednika na mjestu urednika jer sam bio opterećen profesijom i

uređivanjem Liječničkih novina. Našlo se doduše vrsnih ljudi, ali nijedan nije bio »dugoprugaš«, pristajali su da me zamijene samo kraće vrijeme. Jedanput sam slučajno naletio na vrlo dobro uređen časopis učenika zagrebačke Prve gimnazije, u kojem je bilo i planinarskog sadržaja. Potražio sam urednika, tada brucoša na geofizičici i usto planinara koji je već tada bio jedan od najaktivnijih suradnika našeg časopisa. Pitao sam ga bi li se prihvatio dužnosti urednika HP-a. Bio je iznenaden, možda se i bojao, jer nije baš mala razlika između đačkog lista i HP-a, pa je zauzeo obrambeni stav: »Ne znam, morao bih se savjetovati sa svojim roditeljima.« Srećom, njegovi su roditelji planinari i pristali su pa sam vas – jer vi ste bili taj student – predložio HPS-u za svog nasljednika. Prijedlog je najprije izazvao čuđenje: Poljak, 75-godišnjak, nudi Čaplara, 20-godišnjaka? Nakon sumnjičavoga klimanja glavom prijedlog je bio prihvaćen, a kakav je bio konačan ishod čitatelji lako mogu sami zaključiti ako prelistaju broj koji sada drže u rukama. Alan Čaplar već je 17 godina urednik HP-a i danas je najplodniji hrvatski planinarski pisac. Dakle, da sam sebe malo pohvalim: nisam kao neki urednici koji za sobom ostavljaju potop.

Sa svojim nasljednikom na Troglavu

Priče iz davnine 1910.–1920.

Darko Grundler, Zagreb

Casopis Hrvatski planinar kulturno je blago. Tko god sumnja u tu činjenicu neka proljeti sti nekoliko brojeva iz njegove 120-godišnje povijesti. Naći će mnoga blaga: znanstvena, povjesna, literarna, jezična, pjesnička, muzička, planinarska i nebrojena druga. Srest će i mnoga imena kojima se Hrvatska dići. Izborom iz niza članaka pokušat ćemo vam dočarati planinarsku povijest, točnije, dočarati duh koji je vladao među planinarima u davno doba.

Planinarska organizacija

Danas u Hrvatskom planinarskom savezu postoje komisije zadužene za pojedina područja planinarskog djelovanja. Začeci tih komisija bili su prije jednog stoljeća pododbori. Uočimo da su već na početku djelovanja planinarske organizacije postojali pododbori za publicistiku i markiranje:

Na redovitim mješevim sjednicama stvorenih su medju ostalim ovi zaključci: i. Ustrajaju se pododbori: a) publicistički, koji se ima brinuti za izdavanje društvenog glasila i praktičnih planinarskih vodiča, napose o Gorskem kotaru i Velebitu; b) za zajedničke izlete; c) za planinarsku kuću na Sljemenu; d) za markiranje.

[Zaključci glavne skupštine (Planinarske vijesti), Planinarski vjesnik, Vienac, 1910, br. 6, str. 141]

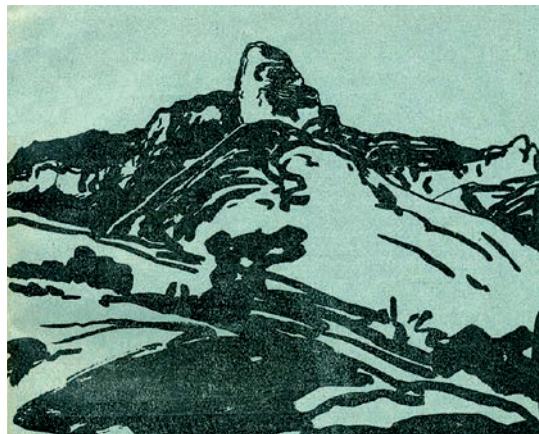
Zanimljivo je da je tada članom planinarskog društva mogla postati samo neporočna osoba (točka 3. Pravila Hrvatskoga planinarskog društva):

Članom može postati svaki neporočan čovjek, treba mu se samo prijaviti osobno ili po kojem članu društva, bud usmeno bud pismeno.

[Pravila Hrvatskog planinarskog društva u Zagrebu, Planinarski vjesnik, Vienac, 1912, br. 7, str. 221]

Hrvatski planinar

Od 1910. do 1913. časopis je izlazio kao prilog Obzorova Vienca, pod imenom Planinarski vjesnik. Može se zaključiti da je to bilo kritično razdoblje u kojem se moglo dogoditi da časopis prestane izlaziti:

Crtež Kleka – prva ilustracija objavljena na naslovniči Hrvatskog planinara, Hrvatski planinar, 1914, br. 1

Na skupštini je predložio prof. J. Pasarić, da se pitanje o izdavanju društvenog organa ponovno pretrese u odboru i da se po mogućnosti nastave pregovori sa odborom slovenskoga planinarskoga društva o izdavanju zajedničkog organa.

[Zaključci glavne skupštine (Planinarske vijesti), Planinarski vjesnik, Vienac, 1910, br. 6, str. 142]

Godine 1914. Hrvatski planinar ponovno počinje izlaziti kao samostalan časopis i tom prilikom prvi put na naslovniči objavljuje sliku:

Po primjeru drugih planinarskih glasila uređen je omot »Hrv. Planinara« naslovnom slikom, koju je izradio mladi slikar g. Krušlin i koja nam prikazuje glavne konture naše vrlo dobro poznate planine – starca Kleka kraj Ogulina.

[Naše slike, Hrvatski planinar, 1914, br. 1, str. 13]

Životinje u planini

Medvednicom su nekad krstarili medvjedi, a ne tako davno na njoj su živjele i životinje kojih danas više nema:

Pojedini dijelovi toga puta su tehnički vrlo interesantni i, majstorski, a po vanjskom licu divni. Takav je prvi most »Kišov most«, kako nam tabla kazuje, pribita visoko na silnom hrastu iznad mosta; još više začarava »Mačkov brv« na koju

vodi 16 stuba, pa »Mačkova pećina«. To je kameni kraj na gotovom putu od 100 do 150 met. duljine, gdje se pećina podigla, na pećinu često upravo kiklopski; zalaziš ovamo kao u kakovu spilu. Ovaj je šumski kraj u narodu upravo poznat pod imenom »Mačkova pećina«, jer je to staro leglo divljih mačaka od kojih svake godine, po koji mačak na pušku lugaroru dodje; i ove je godine ubit tuj jedan.

[Novotni, Dva nova planinarska puta u zagrebačkoj gori (Planinarske vijesti), Planinarski vjesnik, Vienac, 1910, br. 7, str. 164]

Toponimi

Popularna staza Miroslavac na Medvednici dobila je svoje ime prije jednog stoljeća (doduše u malo drugaćijem obliku):

Cijela ta nova staza prozvana »Miroslavova«, ima 2127 metara. Na njoj ima 2 mosta duga 8 met. i 5 met., pa 4 mostića i 97 mala prokopa od kamena kuda će voda isteći, koja se sabire u mali jarak, načinjen na jednoj strani duž cijelog puta. Ovaj »Miroslavov put« spaja »Elvirin put«.

[Novotni, Dva nova planinarska puta u zagrebačkoj gori (Planinarske vijesti), Planinarski vjesnik, Vienac, 1910, br. 7, str. 164]

Evo i kako je Vaganski vrh dobio ime:

Na istočnoj strani duboko pod Vaganskim vrhom leži livada zvana vagan, po kojoj je taj brijeđ i prozvan Vaganskim vrhom. Na samom vrhu označen je sada crvenom bojom »Vaganski vrh« 1911. god. i početna slova hrvatskog planinarskog društva (H. P. D.).

[Na Velebitu (Svрšetak), Planinarski vjesnik, Vienac, 1911, br. 11, str. 349]

Događa se ponekad da kartografi na zemljovidi zabilježe toponime koje lokalno stanovništvo ne rabi i koji su mu nepoznati. U većini slučajeva kartografi su bili vojne osobe koje nisu bile iz kraja koji su kartografirale. Glavni je razlog promjene topónima pokušaj kartografa da ispravi, po njegovu mišljenju, pogrešan naziv. Hrvatsko planinarsko društvo tome se protivilo od samih početaka:

Naš ugledni član i urednik »Šumarskog lista«, g. Bogoslav Kosović, šum. nadzornik, šalje nam ove retke: »U zadnjim vojničkim mapama upisana su — ne znamo čijom inicijativom — imena brda »Crnopac« nad Gračacem sa »Srnopas« i brda »Vaganski vrh« sa »Babji vrh«, a bit će sigurno još takovih promjena. Ovo uredništvo drži, da takovo makar i po najučenijem jezikoslovcu ispravnim

dokazano mijenjanje narodnog nazivlja rudina nije dopustivo, a ni umjesno... Tako n. pr. naziv »Dozi« na mapama trebalo bi promijeniti u »Doci« (dolci), a »Velika rovina« u »Veliko rujno«, jer tako ta mjesta pod Velebitom tamošnji žitelji zovu.

[Nazivi gorskih vrhunaca na Velebitu (Planinarske vijesti), Planinarski vjesnik, Vienac, 1913, br. 9, str. 286]

Velebit

Život je na Velebitu nekad bujao, ali nipošto nije bio lagan. Evo opisa susreta pri usponu na Rajinac:

Tu nadjosmo nekoliko seljaka, koji su na plećima nosili u zelenom lišću zamotane velike gromade snijega. Pripovijedali su nam, kako se moraju spuštaći u duboke gudure po snijeg, koji nose kući, ondje tale i piju, jer u cijelome kraju nema nigdje izvora a za vrijeme ljetne žege presahnu sve nakapnice.

[Cvetišić, V., Planinarski izleti, Planinarski vjesnik, Vienac, 1910, br. 8, str. 188]

Kako se vadi snijeg iz tih jama? U one snježnice koje su duboke i imaju okomite stijene pastiri uvale napola okresane jеле. Napola okresane grane upotrebljavaju kao stube kod silaza i uzlaza. Spustivši se po toj grani u jamu, odsijeku sjekirom više omašnih gruda od 10—15 kilograma, metnu ih u kabao ili nataknju na kolac, iznesu napolje, pa tako nose k stanu ili toru. Ako nema sunca, tale snijeg tako da smjeste kabao kraj ognjišta, a kad grije sunce, meću snijeg na dasku ili jelovu koru i drže prama suncu, a otopljeni voda curi u korito ili kabao.

[Snježnice na Velebitu, Planinarski vjesnik, Vienac, 1913, br. 2, str. 62]

Velebit je nekad vrvio životom. Nažlost, prizori poput opisanog danas nisu mogući i vjerojatno se nikad više neće ponoviti:

Nema ljepšeg uživanja nego provesti jedan dan tako u planini među čobanima pa gledati kako planinka sprema bijeli smok za zimu i šetati po okolini, pa slušati kako čobančad pase blago, pjeva, svira i dovikuje se. Po podne se peče janje ili kozlić na ražnju, u sumrak uživaš u vrevi i galami kad ovce i koze kući dolaze, osobito kad navale janjci i kozlići pa blejeći i mečeći traže da sisaju. Kad se okrijepiš pečenjem i zaliješ vinom poslije večere pored crne kave dugo u noć slušaš pripovijedke domaćina o Turcima i hajducima, o medvedima i vucima.

[Naše slike, Hrvatski planinar, 1914, br. 6, str. 103]

Velika, a posebice Mala Paklenica, i danas su pojam divlje prirode, a nekad su smatrane pogibeljnima:

Dva hrvatska planinara, odbornika hrv. planinarskog društva poduzela su ove godine u kolo-vizu vrlo smjeli i naporni uspon kroz Paklenicu na Vaganski vrh. U Paklenicu ulazi se iz Starigrada pod Velebitom, koji leži preko puta ubavoj dalmatin-skoj luci Vinjercu. Na povratku sa Vaganskoga vrha imali su na umu, da prodju kroz Malu Paklenicu, koja od Velike Paklenice leži mnogo južnije, ali su ih od nauma odvratili tamošnji pastiri, jer da je prolaz kroz Malu Paklenicu gotovo nemoguć i spojen sa životnom pogibelji.

[V. C., Velika Paklenica pod Velebitom, Planinarski vjesnik, Vienac, 1910, br. 10, str. 238]

Danas malobrojni planinari znaju da se na Velebitu nekad kopala željezna ruda:

Na tom putu tik pod Ivinim vodicama vodi put kraj jednoga rova, gdje je knez Borelli kopao željeznu rudu. Nad tim rovom, kojih pet časaka hoda, sagradio je takodjer kućicu sa jednom prostorijom, koja isto tako služi danas pastirima za zaklonište blagu. Ivine vodice jesu zapravo jedan mali izvor, koji su radnici iščistili i ogradili drvenim daskama, tako da se u njemu skuplja svježa voda, koje imade uvijek nekoliko litara u toj ogradjenoj prostoriji, pa je ta svježa voda prava blagodat za pastire i seljake, koji prolaze onim krajevima za vrijeme ljetne žege i suše.

[Na Velebitu, Planinarski vjesnik, Vienac, 1911, br. 10, str. 319]

U to se doba planinaru moglo dogoditi da ga na Velebitu ugosti pravi pravcati hajduk:

Iz Starog grada vodi gornjom stranom sela uz vrtove i gromaću laganim usponom kamenit, opor

put do skupine kuća Marasovića. U blizini ovih kuća zakopan je medju stabla hajdučki harambaša Čavlin, kojega su kod Perne Grede ustrijelili u potjeru izaslani vojnici pred kojih 40 godina i četu mu raspršili. Od Čavlinovih hajdučkih drugova živi danas još jedan, nastanjen pod velebitskom Planom; slovi kao vrijedan i pošten čovjek, koji si je marljivim radom stekao priličan imetak. Ni po njegovu izgledu ni po razgovoru ne bi mogao zaključiti, da je za mladih dana, dospjevši s voljom ili nevoljom u ovu romantičnu četu, bio strah i trepet stanovnicima. Vrata njegove kuće vazda su strancu otvorena, pa se tim gostoprимstvom poslužio već mnogi putnik na Velebit.

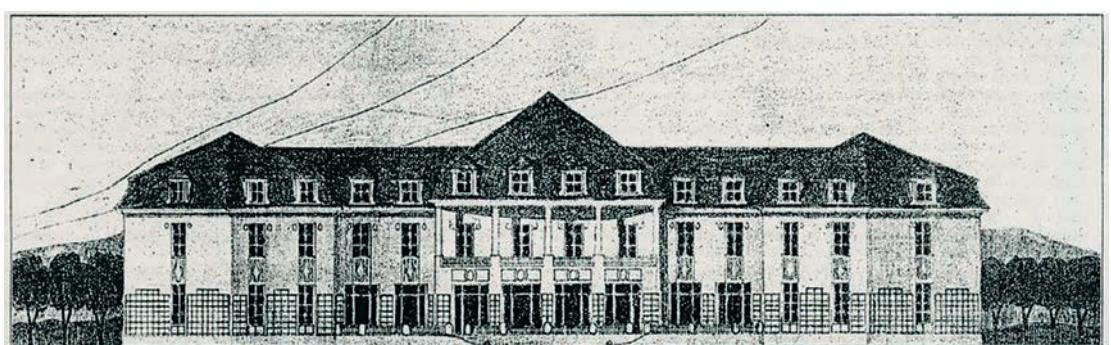
[Sa Velebita, Planinarski vjesnik, Vienac, 1912, br. 2, str. 61]

Planinarske kuće

Nedostatak prometnog pristupa planinama, nepostojanje planinarskih kuća i malo markiranih putova bili su prepreka razvoju planinarstva u njegovim počecima:

No i uz te nepovoljne prilike moglo se i na tom polju više učiniti, da je u nas bilo sustavna i promišljena rada. Da nam je toga nedostojalo pokazuje žalosna činjenica, što naše planinarsko društvo unatoč svojem 36-godišnjem opstanku nema nijedne vlastite planinarske kuće, dok ih bratsko slovensko planinarsko društvo sa svojih 16 godina opstanka ima oko 20! Dokazom je nadalje druga žalosna činjenica, da su do najnovijeg vremena markirani planinarski putovi samo na Sljeme, Svetu Geru i Plješivicu samoborsku, a ipak je markiranje putova prvi preduvjet za razvijanje planinarstva.

[Markiran put na Viševicu (Planinarske vijesti), Planinarski vjesnik, Vienac, 1910, br. 9, str. 216]

Fasada zasnovanog hotela na Slemenu (visina 940 met), Skupština planinarskog društva, Planinarski vjesnik, Vienac, 1911, br. 4, str. 125

Tih je godina sagrađen prvi planinarski objekt na sjevernom Velebitu:

Gg. dr. Ivan Krajač kr. javni bilježnik u Jaski i član H.P.D. i Konrad Nabršnig u Senju, sagradiše na privatnom u tu svrhu kupljenom zemljишtu planinarsku kolibu na sjevero-zapadnoj strani Velebita u t.zv. »Senjskoj dulibi« na podnožju Jadićeve planine, nedaleko seoca Žukalj, i to na visini od po prilici 1100 m.

...

Vlasnik kolibe g. dr. I. Krajač namjerava markirati sve glavnije putove sjevernog Velebita koji vode do te kolibe.

...

U koliko vlasnici ne budu sami upotrebljavali kolibu, rado će dozvoliti uporabu članovima H. P. D.

[Planinarska koliba u Senjskoj dulibi (Planinarske vesti), Planinarski vjesnik, Vienac, 1912, br. 4, str. 127]

Godine 1911. HPD napokon dobiva na upravljanje svoj prvi planinarski objekt:

Mnogogodišnje uporno nastojanje društva, da preuzme posvema u svoju upravu gradsku lugarsku kuću na Sljemenu uspjelo je, te je odbor preuzeo kuću dne 16. prosinca 1911, i odmah započeo s unutrašnjim adaptacijama i uređenjem kuće, koje će se još ove zime po mogućnosti dovršiti. Društvo je već smjestilo u kuću svoga opskrbnika.

[J. I., Mnogogodišnje uporno nastojanje, (Planinarske vesti), Planinarski vjesnik, Vienac, 1912, br. 1, str. 32]

Iste se godine prvi put pojavljuje ozbiljna inicijativa za izgradnju doma, točnije, prilično velikog hotela na Sljemenu:

Nakon toga se prelazi na »eventualije«, te prof. Pasarić čita predlog pododbora, kako ga je sastavio dr. Dežman o gradnji hotela na Sljemenu. Predlog pododborov glasi: Davno se već osjećala potreba, da se na Sljemenu sagradi turistički hotel, kako bi posjetioc Sljemena mogli da na Sljemenu pristojno prenoče i da nadju dobru opskrbu, a da se pruži i mogućnost stanovanja onim gostima, koji bi htjeli dulje boraviti na Sljemenu.

[Skupština planinarskog društva, Planinarski vjesnik, Vienac, 1911, br. 4, str. 125]

Umjesto spomenutog hotela Hrvatsko planinarsko društvo uspjelo je sagraditi skromniju, ali ipak sasvim prikladnu planinarsku kuću. To je ujedno bila prva veća planinarska kuća u Hrvatskoj:

Tridesetosma godina postojanja hrv. plan. društva može se s pravom nazvati epohalnom, jer je društvenoj upravi u ovoj godini uspjelo, da

provede davnu želju društvenih članova, sagradivši na Sljemenu prvu svoju planinarsku kuću, u kojoj će članovi naći pristojan i udoban konak. Ova kuća, koja sastoji od 11 soba, stajala nas je zajedno s prostranom verandom i uređenjem tla K 14.105.07 kako se to razabire iz aktiva bilance.

[Izvještaj društvenoga blagajnika I. Juričića, Planinarski vjesnik, Vienac, 1913, br. 5, str. 160]

Tek što je planinarska kuća na Sljemenu počela raditi, počeli su i problemi:

Neki su opet izletnici stavljali takove zahtjeve, koji se kose sa kućnim redom, na pr. da smiju zalažiti u kuhinju i zavirivati u lonce, da smiju peći i variti sobom donošeno meso i jela istodobno sa pripravom naručenih jela za druge izletnike, da smiju voditi pse u društvene prostorije, pače i u spavaone itd. Samo se po sebi razumije, da opskrbnik i društveni ekonom nisu dopuštali takvih prekršaja kućnoga reda. Na taj su način neki članovi postali nezadovoljni sa radom i načinom posluge u sljemenskoj kući i kuhinji; ali svoje prigovore i nezadovoljstvo nisu priopćili upravnom odboru, kako bi bili dužni učiniti u smislu društvenih pravila, već su se obratili na uredništvo dnevnika »Novosti«, u kojem je 12. studenoga 1913. izšao tobože »apel«, a uistinu napadaj na upravu »Planinarskoga društva« pod zvučnim i zlobnim naslovom: »Ne idi na Sljeme bez putnog torbaka!« Taj nepravedni napad odbila je uprava »Hrv. planinarskog društva« ovom izjavom, priopćenom u »Novostima« od 16. studenoga i u »Obzoru« od 18. studenoga o. g...

[Planinarska kuća na Sljemenu (Planinarske vesti), Planinarski vjesnik, Vienac, 1913, br. 12, str. 383]

Zima u planini

Bilo je i nesmotrenih pohoda u planine – cjelokupan bataljun s konjima i opremom po dubokom je snijegu prešao Velebit i pritom doživio različite nezgode:

Vrijedno je spomenuti, da je taj markirani put upotrebio za zimski prelaz preko Velebita gospički domobranski bataljun, koji je pod vodstvom majora g. Stancera proljetos u jednom danu po snijegu prešao od Metka na ličkoj strani preko Dolaca i kroz Veliku Paklenicu do Starigrada na moru, a sutradan krenuo natrag istim putem i u večer se povratio u Medak.

[Na južnom Velebitu, Planinarski vjesnik, Vienac, 1913, br. 10, str. 319]

Reklo bi se da im se unatoč svim tegobama prelazak Velebita dopao pa su ga ponovili i nagodinu:

I oni odoše, njih 120 momaka sa 6 častnika opterećeni ne samo svaki sa svojom potpunom opremom i Bog te pita sa koliko naboja, nego još i sa opskrbom od šest dana, prošavši u dvoredu među sniježnim zidinama do dva metra nabacanim s jedne i s druge strane ulica. Naši Gospićani, koji nisu kadri ni do Oštре odšetati, čudili se i sumnjivo kimali glavama za svojom dječicom, bojeći se, da ih ne bi koje bez dno u Velebitu, snijegom zastrto, progutalo. Ali naši planinari poznati već sa lanjskog zimskog prelaza, a od ove godine i članovi naše gospičke podružnice, odoše zakićeni krpljama i planinskim motkama, odoše veselo ...

[Gjorjan, I. N., Drugi prelaz preko Velebita u zimi, Hrvatski planinar, 1914, br. 4, str. 52]

Osim planinarenja, zimi su u planinama moguće i druge radošti:

U dolini i nizbrdici Oštrca iznad Ruda našlo je jedno društvo planinara zgodan teren i za sanjkanje na ručnim saonicama i smicanje na drvenim sklizaljkama i na novu godinu do mile se volje naužilo toga ugodnog i zdravog športa. U društvu su bile i dvije članice krasnoga spola, a vježbe na »ski«-ima je vodio prokušani vozač na tim smicalicama g. R. Z., koji je svršio tečaj vježba sanjkanja na »ski«-ima u Mariazellu i Lilienfeldu pod vodstvom glasovitoga vozača Zdarskoga.

[Planinarski izleti, Planinarski vjesnik, Vienac, 1911, br. 1, str. 32]

Planinari i politika

Prvih se dvadesetak godina u Hrvatskom planinaru nije moglo pročitati političkih rasprava. Tekstovi odišu hrvatskim rodoljubljem, ali ne upuštaju se u raspravu s političkim neistomišljenicima. Ipak, politika utječe na život svakog čovjeka pa poneki autor ne može ne spomenuti je, makar i stidljivo:

Jest tuj zaista vilinska samoća. Kakova li buka i žurba tamo dolje u nizini, na Jelačićevu trgu i u llici! Ne fučka ti ovdje bratski naš Allamvasutak, ne cvile teška kolesa Spitzera i Ornsteina, ne topoće krasan konj pretpotpognoga tramwaya, ne plaši top seismografa Andrije iz visokoga doma krasnih naših domoljubnih licejka grdna jata šarenih golubova. Ovdje je i mir i tišina i samoća i gluhoća, mniš, na pustom si otoku u debelom moru.

Kako ti sada jadni naši Zagrepčani llicom jure u kužnoj magli. Jedan hoće da preteće drugoga po blatu i jušnatom kalu iličkom. Jedan goni ovamo, drugi onamo; sad ga gurne netko lijevo, a on trkne staru siroticu desno; krič: »oho«, »pardon«, »oproste«, »molim«, »ho òp« fijakerski, »hi-hop« teretnih kola, »zdravo«, »servus«, »dobro jutro«, »sluga ponizan« pozdravljača sve to slušaš ovdje, ali kao u davnom snu, što si ga sanjao. Nema tuj buke, žamora, vike, trke, žurbe, strke, jagme, sajma, zbrke.

Ne zvekeću tuj glasoviri jadni, tamburice glasne; ne buče bubnjevi, ne sviraju orguljice koraćnicu junačkog Radeckoga; ne zvoni zvonce bicikliste, ni trube trublja automobila; ne prati te vesela vika novinskih vikača; nema tuj glasa o Isinoj kulturnoj borbi za riječki gimnazij, ni grdnje jagme »Narodnih Novina« za Rauchov politički program; ne dršeš ovdje od straha radi konfiskacije Obzorova izbornog proglaša, niti znaš štogod o Pokretovom prijateljstvu sa Pijevim društvom; ne dopire ovamo fini i moderni — glas »Hrv. Prava« protiv — kako taj glas veli — lo povluka i razbojništva novinarskih mu drugova. Nema tuj straha, da će se povjerenzta za gradnju bolnice osmagnuti skupa sa Šalatom u Savu.

[Na Sljemenu u zimi, Planinarski vjesnik, Vienac, 1911, br. 5, str. 159]

Kad su se naši planinari penjali na sam vrh Rišnjakov, stigoše za njima druga četiri riječka planinara sa znakovima talijanskoga riječkog alpinskog kluba. Kad su naši sišli sa vrha u zavjetrinu, talijanaši podjoše na vrh i razviše na njem talijansku zastavu. Čim su to naši iz zavjetrine ispod vrha opazili, odaslaše dvojicu, da pozovu talijanaše, neka smjesta skinu svoju zastavu. Talijanaši se stadoše izvinjavati, da to čine iz zabave, da to nije nikakva demonstracija ni provokacija; no kad su naši ostali kod zahtjeva, talijanaši nevoljko skinuše zastavu i stadoše praviti fotografске snimke, a onda pobrzaše sa vrha u dolinu i put najbliže željezničke stanice. Ovdje treba spomenuti, da to nije jedini slučaj talijanaškog osvajanja u našem Gorskem kotaru. Oni su na vrhu i Rišnjaka i Medvedjaka modrom bojom »ovjekovječili« inicijale svoga tal. riječkog alpinskog kluba i označili neke putove i napise, osobito u okolini Rijeke i u hrvatskom primorju, namećući, tako našim gorama i krajevima talijansko obilježje. Toj drskosti i presizanju treba stati na put i naši svijesni ljudi u Gorskem kotaru morali

bi pripaziti na otimačke prste riječkih planinarskih iidentista.

[Planinarski izleti, Planinarski vjesnik, Vienac, 1911, br. 9, str. 286]

S obzirom na današnje političke prilike zanimljiva je pjesmica objavljena u članku o usponu na Ozeblin:

*Krsti nam se Jovo samo,
Križaj nam se Ivo tamo,
Klanjaj svecu, Omere,
Nema tomu zamjere!
Samo vama složnim trima
Tuj na jugu mjesta ima!!!*

[Tučan, F., Ozeblin, Planinarski vjesnik, Vienac, 1912, br. 1, str. 30]

I ovaj zapis neobično podsjeća na sadašnjost:
Ej, lijepo, lijepo je ono bilo, kad si mogo zapjetati »ljubim tvoga iz gorice vuka i onoga ličkoga hajduka!« A danas nema u tim planinama ni vuka, ali ni ličkoga hajduka. Vukovi izginuše, a lički hajduk, da se nekako prehrani, ostavi rodjenu grudu i ode preko sinjeg mora, daleko u Ameriku. U Ameriku! Dodje ti volja, da prokuneš i Ameriku i njenog obretnika. Ta koliko je već našega svijeta pozobala! Ali najednom, negdje blizu zamnije pjesma iz ženskoga srca: »Ameriko, ne ču tebe kleti, u tebi je ko će me uzeti«. I eto, ta na oko suha pjesma tako te se dojmi, da i sam počinješ vjerovati u sigurni povratak našega čovjeka. . . .

[Tučan, F., Ozeblin (Svрšetak), Planinarski vjesnik, Vienac, 1912, br. 12, str. 379]

Planinarska naprtnjača

Vjerujem da je svakom planinaru draga njegova naprtnjača, no bilo je planinara kojima je ona bila posebno mila. Usput, to može biti i dobar podsjetnik na to što u naprtnjači treba ponijeti:

I ja samotan ostavim samotnu klupu, jelu i bukvu, te se sklonim pod krov gradske kuće. Prije nego ču leći, prihvatom milu svoju putnu družicu oko vrata, da joj sagledam u dušu.

Družicu . . . živu . . . ?

Jest — družicu — ne živu, ali i mrtvu ne; jer ona, koja planinaru daje veselja, utjehe, hranu, pilo, koja te vodi u svakoj nevolji na pravi put, koja te čuva od bolesti i kužne napasti, koja ti u mrkloj noći daje jasne svjetlosti, žara, dapače i život ti vraća, ta družica lje nije — mrtva.

A znaš li, planinaru, tko ti je ta družica u nevolji?

To ti je nahrptica ili naprtica ili naplećak, što ti naši Nijemci zovu »Rucksack«.

Ta ti je naprtica planinaru druga duša njegova tijela i druga duša njegove duše, ona mu je sve — baš sve — u planini, nosi mu život u samoći. Kad jadnik putnik ogladni, zar mu ne daje kruha, sira, mesa i koje jaje? Ožedni li, zar ti ne daje litru topla ruskoga čaja? Oznoji se, zar ne pruža košulju, čarapa? Iz neba navali nagla kiša, naprtica mu daje nepromočivi ogrtić. Nažulja li se, eno mu u utrobi vjerne družice naprtice salicil-vaselina, a ako se inače ozlijedi, posegnici u naprticu, pa ćeš u njoj naći potpunu spremu za antiseptički povođ, Hoffmannove kapi, salmijakov eter, koji će mu u prvi mah pomoći protiv zmijskoga otrova. U noći, u mraku daje ti šibicu, svijeću, svjetiljku. Hoćeš li u daljinu da zagledaš, zar nemaš izvrsni ručni dalekozor? Rado bi nepoznat ti kraj proučiti, zar ti naprtica ne će kartu dati? Naći ćeš rijetku biljku, zar ti ne će naprtica pokazati botaničku alpinsku kartu? Zabludeš li, čemu ti kompas? Hoćeš li iznemogao dobro večerati, naprtica krije u svojem krilu cijelu kuhinjsku spremu Grand-Hotela sa konservom mesa i voća. Razdereš li odijelo, zar ne ćeš izvaditi iz naprtice iglu i konca?

[Na Sljemenu u zimi, Planinarski vjesnik, Vienac, 1911, br. 5, str. 159]

Pisci planinari

Kako se sve onuda zovu šume i brda i ravni, dašto da sam davno već zaboravio; ali mi je ime njihovo u pamet dozvao poštenjaković, koji onud sve na dlaku poznaje i znade. — U »Vijencu« iz god. 1880. br. 52. imademo opis kraja, a od ruke dičnoga pobratima moga Augusta Šenoe, koga sam god. 1874. onud pa u Novi Vinodolski tada novo sagradjenom cestom vozio. Iz putopisne crtice Augustove »Preko Jasenka«, uvrstio sam prekrasnji opis puta sve do toga sela u članak »Nekolike uspomene na Augusta Šenou«, štono ga je donijelo »Hrvatsko Kolo« u trećoj knjizi god. 1907., pa nekud ne mogu, i ako bi to kako vrijedno bilo, da isti opis po drugi put ovdje baš ja prenesem.

[Budislavljević, B., Na Bjelolasici 1864, Planinarski vjesnik, Vienac, 1912, br. 3, str. 93]

Obični planinari

Već se u počecima planinarstva željelo planinare svrstatи u skupine s obzirom na način, motive i predjele kojima planinare:

No pored te visoke turistike ima i druga vrsta planinarstva, kojoj pripada pretežna većina planinara, a obično se zove pitomom ili običnom turistikom. Pristalice te turistike uspinju se na gore ne samo zato, da prevale što teže i opasnije putove i tako ojačaju svoje tjelesne sile, nego u prvom redu idu za tim, da uživaju u prirodnim ljepotama, da se dive onome novom svijetu i osebuju noj samotnoj prirodi i da u njoj nadju okrepe i odmora. Ta vrsta planinara traži u prvom redu duševni i estetski užitak u samotnom krilu visokih gora, a penjanje i plaženje joj je tek sporedna stvar.

[Crtice iz planinarstva, Planinarski vjesnik, Vienac, 1912, br. 12, str. 378]

Poziv u pomoć

U to je doba bio propisan način poziva u pomoć:

Gradsko poglavarstvo poslalo je »Hrv. plan. Društvu« ovu naredbu kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove od 21. siječnja 1913. broj 57.900.— 1912.: Po svim alpinskim društvima kontinenta jedinstveno ustanovljeni znak za pogibelj ovime se proglašuje kako slijedi: Planinari, koji su dospjeli u opasan položaj pak trebaju pomoć, davaju znak za pogibelj tako, da unutar jednog časa u pravilnim dobnim razmacima dadu šest puta uzastopce isti znak, zatim drže stanku od jednog časa, a potom ponovno dadu 6 puta znak u jednom času, i tako dalje, dok im se ne odgovori. Odgovor se daje tako, da se unutar jednog časa tri puta u pravilnim dobnim razmacima dade jedan znak. Znakovi ovise od prilika, mogu biti optički (vidljivi) ili akustički (čujni) znakovi.

[Planinarski znakovi u opasnosti (Planinarske vijesti), Planinarski vjesnik, Vienac, 1913, br. 4, str. 128]

Zaštita prirode

Planinarska se organizacija od svojih prvih dana zalagala za zaštitu prirode:

Stoga »Hrvatsko planinarsko društvo« umoljava slavno zastupstvo kr. i slob. glavnog grada Zagreba, da izvoli u interesu stanovništva glavnog grada, kao i razvoja planinarstva, zaključiti, da se osnova za gradsku šumu na Sljemenu preinaci, pa da se za cijelu šumu uvede uredna preborna sječa, i da se barem najgornji dijelovi šume (odjeli 4. i 5.) urede kao naravni šumski perivoj, u kojemu bi se vadila tek posve stara i bolesna stabla.

[Sljeme - prirodni perivoj, Planinarski vjesnik, Vienac, 1913, br. 6, str. 190]

Uskoro je stigao i odgovor:

Na predstavku društva od 14. lipnja o.g. u predmetu preinake gospodarstvene osnove za grad. šumu na Sljemenu saopće se, da je o ovoj gospodarstvenoj osnovi kao i o drvosječnom i ogojnom predlogu za g. 1913.-14. raspravljalо grad. zastupstvo u skupštini od 6. listopada 1913. pod čl. 250., pa je predlog prihvatiло i ujedno odredilo, da se u grad. šumi sijeku samo ona stabla, gdje to nužda iziskuje radi trajnoga uzdržavanja grad. šume i to sve u okviru odobrene gospodarstvene osnove.

...

Iz svega prednavedenoga slijedi, da je ma kakova promjena sada postojeće gospodar. osnove za gradsku šumu na Sljemenu neumjesna i nepotrebna. — Gradski načelnik: J. Holjac.

[Sljeme - prirodni perivoj (Planinarske vijesti), Planinarski vjesnik, Vienac, 1913, br. 12, str. 384]

Planinarske markacije

Zanimljivo je da je u doba prije stotinu godina bilo kažnjivo oštećivanje planinarskih oznaka:

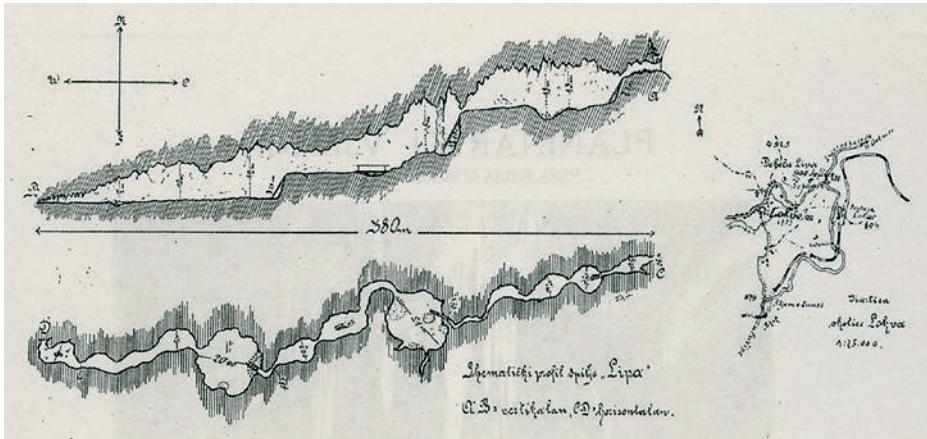
Pošto je zatiranje ili oštećivanje planinarskih znakova i uredba zabranjeno, to se svaki takav čin, u koliko nije kažniv po kaznenom zakonu, ima kazniti globom odnosno zatvorom odredjenim u §-u II. ces. naredbe od 20. travnja 1854. (Z. Vi. 1. 1854. I. str. 220) odnosno u §-u 3. okružnice ces. kr. glavnog zapovjedništva u Zagrebu od 16. rujna 1873. broj 8121.

[Vladina naredba o zaštiti planinarskih znakova i uredba (Planinarske vijesti), Planinarski vjesnik, Vienac, 1913, br. 6, str. 190]

Planinarska škola

Ubrzo nakon osnutka u Hrvatskom planinarskom društvu spoznali su potrebu odgoja planinara pa se to može smatrati začetkom budućih planinarskih škola:

Dalnje zadaće hrv. planinarstva bit će po prilici ove: U krilu hrv. planinarskog društva trebat će se osnovati sekcija za planinarsku ski-vožnju. Nadalje hrv. planinarsko društvo morati će da se bavi važnim pitanjem: odgojem hrvatskog planinarskog podmlatka, od kojega ovise uspjeh i razvoj hrv. planinarstva. Preduvjet jest, da u mišljenje naše inteligencije prodre spoznaja o velikom odgojnem momentu, koji leži u normalnom planinarenju i

Prvi nacrt spilje objavljen u Hrvatskom planinaru (shematski profil špilje Lipe) [Poljak, J., Nova špilja u Gorskom kotaru, Planinarski vjesnik, Vienac, 1912, br. 6, str. 189]

o važnosti njegovojoj po narodno zdravlje, narodnu kulturu i narodni život.

[Krajač, I., Hrvatsko planinarstvo, Hrvatski planinar, 1914, br. 2, str. 17]

Pomalo sazrijeva i spoznaja o potrebi poučavanja planinara o zaštiti prirode:

U zaštitu prirode razmahao se osobito po Evropi i Americi zdravi pokret, da se štede predmeti prirode, da se lakoumno, zlobno ili radi koristi pojedinca ne uništaju predmeti prirode: stara stabla, ređe životinje i biljke pogotovo one, koje su za neki okoliš značajne. Na šetnjama i izletima vidimo, kako djeca i odrasli iz nekog pretjeranog oduševljenja ili slabog čuvstva počupaju što mogu, unište što im pod ruke dođe, nose ne po koji struk ili kiticu bilja sa sobom već cijeli naramak, ča i grane, da često sve to odbace prije, nego li su ga i kući donijeli. Planinari ne prirodopisci kao i prirodopisci, svaki ljubitelj prirode trebao bi i mogao svoje volje uplivati na mladež i odrasle, da svi uživaju u prirodi, a ne da sve bez obzira, kadšto upravo divljački uništaju.

Neka nam je priroda svima zajednički izvor užitka.

[Langhoffer, A., Planinarstvo i prirodopis, Hrvatski planinar, 1914, br. 7, str. 114]

Nesreće u planinama

U planinama, posebice onim visokima, događaju se i nesreće. I danas je uputno pročitati uzroke pogibija u Alpama prije stotinjak godina:

Neposredni spoljašnji uzroci smrti bijahu ovi: Planinar je zlo koraknuo, pa se po tom skotrljao u 65 slučaja; bura magla i noć ubila je putnike u 20 slučaja; 12 njih je stradalo berući alpinsko cvijeće;

oskliznulo ih se 12 puta; izginuli, nepovratili 12 puta; nastradalo ih 5 put na mostu i prijelazima; palo njih 4 od kapi; sniježni usov ubio 5 puta; s visine pali kamen usmrtio 4 puta; po kratkovidnosti izgubio život 1. Istragom se utvrdilo, da je od nesreća svih 88 postotaka uslijedilo lih po nespretnosti, po lakoumnosti, po neupućenosti, pače po jogunluku samih planinara. Dokazalo se naime: 1. da je njih 33 nastradalo, što su sami za sebe krenuli neupućeni u Alpe; 2. 10 njih, jer su se odijelili od društva, s kojim su krenuli; 3. 10 njih od nespretnosti i neopreznosti; 4. 8 njih, jer su pošli na put u loše vrijeme; 5. 7 njih, koji su krenuli u kraj na glasu opasan i zlokoban; 6. 7 njih je uginulo, jer su nedostatno i neshodno bili za Alpe obuveni i obučeni; 7. petorica su nastradali, jer se nisu privezali na konop; 8. četvorica su ostala mrtva, jer kao novajlje nisu uzeli vodiča.

[Novotni, V., Zašto planinari gdjekad gube život u planinama, Hrvatski planinar, 1914, br. 3, str. 43]

Planinarska fotografija

Amatersko fotografiranje bilo je još u povojima, skupo te dostupno vrlo ograničenom broju planinara. Unatoč tome Hrvatsko planinarsko društvo raspisalo je natječaj:

Gosp. odvjetnik Ivan Gojtan, predsjednik podružnice HPD. u Gospiću, darovao je Hrvatskom planinarskom društvu K 100 kao nagradu za tri najbolja fotografска snimka sa hrvatskih planina. Tim povodom raspisuje upravni odbor HPD natječaj za fotografске snimke sa hrvatskih planina...

[Natječaj za fotografске snimke sa hrvatskih planina, Planinarski izvještaji, Hrvatski planinar, 1914, br. 7, str. 118]

Planinarenje u kanadskom Stjenjaku

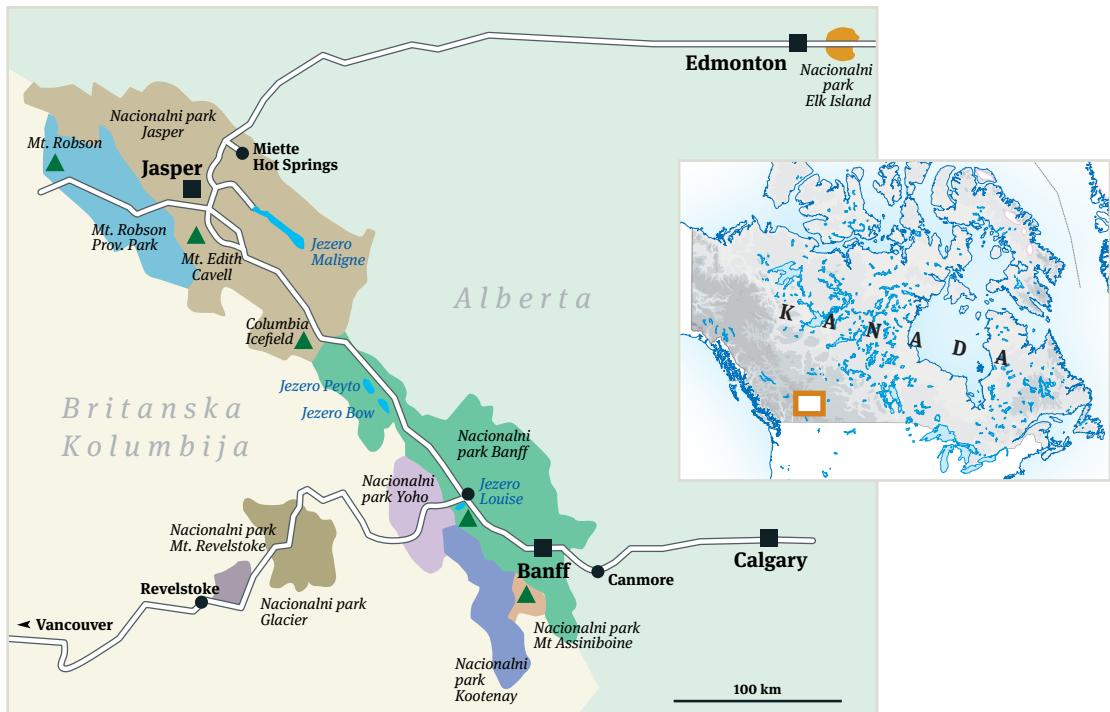
Martina Mihovilić Vračarić, Ottawa, Kanada

Kanada, druga po veličini država na svijetu, podijeljena je na deset provincija i tri teritorija, a u njoj živi oko 36 milijuna stanovnika. Glavni je grad federacije Ottawa u provinciji Ontario. Kanada ima 39 nacionalnih parkova i 8 nacionalnih prirodnih rezervata. Taj golem prostor nudi mnogo raznovrsnih mogućnosti za planinarenje.

Iz Ottawe, u kojoj živimo posljednje tri godine, sletjeli smo 1. rujna u ranim jutarnjim satima u Calgary, najveći grad provincije Alberta. Ta se provincija nalazi u zapadnom dijelu Kanade i spada u tzv. prerijske provincije (uz Albertu takve su Saskatchewan i Manitoba). Glavni grad je Edmonton, a najveći već spomenuti olimpijski grad Calgary. Procjenjuje se da u Alberti živi oko 4,2 milijuna stanovnika. Alberta je drugi

najveći svjetski izvoznik prirodnog plina i treće je područje u svijetu po zalihamama nafte, iza Venezuela i Saudijske Arabije. U njoj postoji pet nacionalnih parkova. To su Banff, Elk Island, Jasper, Waterton Lakes i Wood Buffalo. Prva tri dio su kanadskog Stjenjaka, Rocky Mountainsa, koji ovdje popularno zovu Rockies. Najviši je vrh masiva Mount Robson, visok 3954 metra.

Prvo nam je odredište nakon preuzimanja automobila u *rent-a-caru* prodavaonica Mec, u kojoj se može kupiti baš sve što ima ikakve veze sa sportom, rekreacijom i kampiranjem. Najvažnija stvar po koju smo došli je »sprej za medvjede«, jedino uspješno sredstvo za slučaj da u planini nađete na neraspoloženog medu. Sprej djeluje kao suzavac, a da bi djelovao, medo mora biti na pet metara ili bliže; vrlo je nadražljiv i zato medo

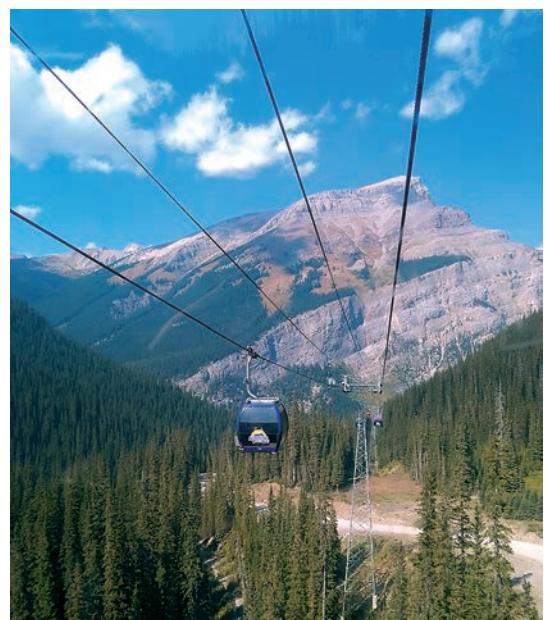
Vidik s vrha Sansona na grad Banff

pobjegne u suprotnom smjeru. Štrcati se mora u smjeru puhanja vjetra jer će se inače sprej vratiti onome koji štrca i efekt će biti dvostruko poguban. Dakako, nikome ne želimo da iskusi tako blizak susret s medvjedom i provjerava je li sprej uistinu tako učinkovit.

Nakon kupnje spreja i još nekih sitnica polazimo prema Nacionalnom parku **Banff**. Vožnja traje oko sat i pol i nevjerljivatna je razlika kada nakon vožnje kroz nepregledne ravnice za sat vremena zadete među planine. Za smještaj smo preko *Airbnb* rezervirali vrlo ljupku kućicu u gradiću Canmoru, na samom ulazu u nacionalni park. Dobili smo na tri dana sobu, kupaonicu i kuhinju.

Raspakiramo se i krećemo na svoj prvi planinarski izlet. Planinarska staza koja vodi na **Sulphur Mountain** duga je oko 5,5 km, a tome treba dodati još pola kilometra do vrha **Sanson Peak**. Sulphur Mountain visok je 2451 m, a do njega vozi gondolska žičara koju rabi većina posjetitelja, barem u jednom smjeru. Iako je staza kategorizirana kao srednje teška (Kanađani imaju tri kategorije staza: lagana, srednje teška i teška), uspon nije jednostavan, posebice nama koji u protekle tri godine

nismo mnogo planinarili jer živimo u prilično ravnom području i moramo se satima voziti da bismo došli do većih brda. Međutim, priroda je prekrasna, borova šuma, a i vrijeme je lijepo,

SAŠA VRAČARIĆ

Vožnja žičarom Sunshine Village do Sunshine Meadows

sunčano. Za uspon do vrha i silazak (12 km), uz kratke odmore, trebala su nam četiri i pol sata. Dan završavamo u gradiću Banffu, gdje večeramo hamburgere od bizona i sjevernog jelena, koji su se pokazali vrlo ukusnima.

Sutradan, nakon doručka u Canmoru, poduzimamo krug automobilom po cesti zvanoj **Minnewanka Loop**. Planirali smo prehodati jednu lakšu stazu, no kako je to bio produženi vikend zbog Praznika rada (prvi ponedjeljak u rujnu je kanadski praznik rada, tzv. *Labour Day*), nismo mogli pronaći slobodno mjesto za parkiranje. Za izlet odabiremo **Tunnel mountain Summit trail**, s čije se najviše točke izvrsno vidi gradić Banff. Staza je kategorizirana kao lagana do srednje teška, duga je 4,8 km, sviđava visinsku razliku od 300 metara, a za obilazak nam trebaju dva sata. Na vrhu smo se zadržali duže nego što smo planirali jer nismo mogli skinuti pogled s prekrasne prirode i nagledati se vidika na grad koji se pruža s vrha stijene.

Sljedeća je na redu toga dana bila vožnja gondolom **Sunshine Village** do **Sunshine Meadows**, početne točke za obilazak staze koja se dijelom proteže i u Britanskoj Kolumbiji (BK). Međutim, tu saznajemo da su zbog požara i jakog vjetra staze u tom području zatvorene, što potvrđuje i miris dima u zraku. Nažalost, ne možemo dalje od vidikovca, niti kilometar udaljenog od gornje stanice gondole. Da bismo se nekako utješili što smo morali propustiti dvije planirane staze, odlazimo na kupanje u termalne izvore **Banff Upper Hot Springs**. Temperatura vode u njima je oko 40 stupnjeva. U izvorima koji se sastoje od srednje velikog bazena, s prekrasnim vidikom na okolne planine, namaće se i mlado i staro. Cijena je simbolična, a mogu se unajmiti i ručnici i kupaći kostimi. Tako osježeni, zadovoljni odlazimo na večeru i šetnju po Banffu.

Za treći dan biramo šetnju po stazama u kanjonu **Johnstonu**, koje su ocijenjene kao lagane, a vode do prekrasnih slapova. Prvi dio staze od 1,1 km, koji je uređen gotovo kao drvena šetnica, vodi do Donjih Johnston slapova (**Lower Johnston Falls**). Nakon toga staza se nastavlja uzbrdo 2,6 km do Gornjih slapova (**Upper Johnston Falls**). Povratni put za obje staze dug je 7,2 km, a za povratak treba oko dva i pol sata. Moglo bi se i

brže, no idemo polako jer usput slikamo nevjerojatnu prirodu. Zbog gužve koja je vladala toga produženog vikenda, na nekoliko mesta morali čekati da bismo prošli. Najduže se čekalo na ulazak u malu špilju, iz koje se dobiva drugačiji pogled na Donje slapove. Staza je zbog ljepote slapova očito vrlo popularna.

Iz kanjona Johnstona put nas vodi do jezera **Louise**, popularnog najviše zbog neobične tirkizne boje i prirode koja ga okružuje. Oko njega se nižu brojni bungalovi za unajmljivanje. Na obali jezera nalazi se velebno hotelsko zdanje **Fairmont Chateau Lake Louise**, u kojem cijene noćenja znaju dostići nevjerojatnih 2000 kanadskih dolara. Oko jezera su brojne planinarske staze. Zbog velike gužve, uz jezero nismo uspjeli naći mjesto za parkiranje pa smo auto ostavili u istoimenom gradiću, oko 4,5 km daleko. Budući da blizu jezera nema dovoljno mesta za parkiranje, do njega je organiziran prijevoz školskim autobusima.

Lower Johnston Falls

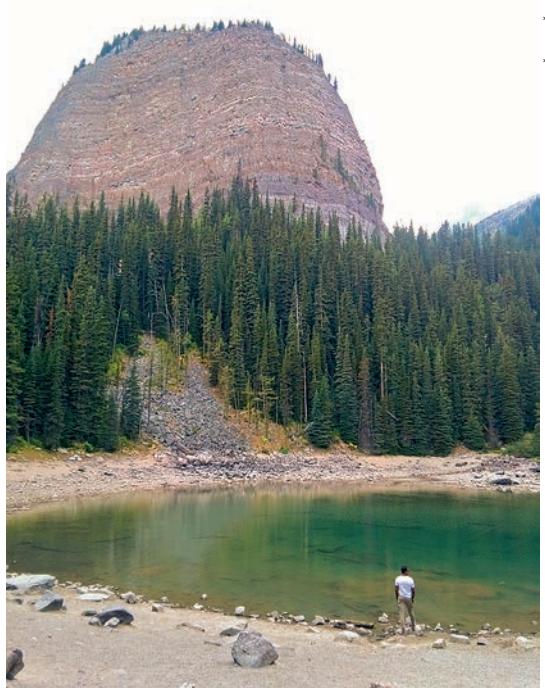
Taj dan i sutradan planinarili smo oko jezera Louise. Prva je na redu bila staza **Lake Agnes trail**, duga 3,6 km, kategorizirana kao srednje teška. Cijelim se putom ide uzbrdo, kroz borovu šumu i nema ravnih dionica. Na kraju staze, na visini od 2135 metara, nalazi se čajana **Lake Agnes**. Tu nas hvata lagana kišica, koja srećom nije potrajala duže od pola sata. Čajana je dupkom puna. Za čaj i druge potrebe koristi se voda iz jezera Agnes, koja se prokuhava. Budući da ondje nema prometnica, sve namirnice na leđima donose zaposlenici čajane. Goste umoljavaju da sa sobom ponesu (lagane) vrećice smeća koje stoje pripremljene uz kuću. Od gostiju se također očekuje da ne ostavljaju svoje smeće nego da ga nose sa sobom do odlagališta.

Nakon 20-minutnog odmora upuštamo se u najveći izazov na svojem putu, uspon do **Big Beehive Lookouta**, samo 1600 metara udaljenom od jezera Agnes. Staza je izrazito strma i uska, tako da dvije osobe ne mogu hodati jedna uz drugu. Tlo je stjenovito i uspon nije lak, ali je sa svakim korakom vidik sve ljepši. Vrh je visok 2270 m, a jezero Agnes samo je 140 m niže. Jezero Louise

niže je oko 540 metara. Svaki je napor vrijedan vidika koji se pruža s te »velike košnice«.

Nakon uživanja u vidiku (i vjetra) vraćamo se s vrha Big Beehive do jezera Louise (5,2 km). Nismo uspjeli uloviti posljednji autobus da bismo se prevezli do svojeg auta pa smo večerali u okolini jezera. Ovaj put sam spremna kušati medaljone od mesa sjevernog jeleni; imaju izrazit i snažan okus. Nakon večere čekala nas je dodatna šetnja cestom do auta po mraku, od gotovo 5 km. To nije nešto što bih preporučila. Ako se ne bojite da vas neki neoprezni vozač neće vidjeti u mraku, onda ćete se zasigurno bojati što ste preblizu šumi iz koje u bilo kojem trenutku može iskočiti kakav medo.

Četvrtog dana ujutro odjavljujemo se iz svoje slatke kuće u Canmoru i ponovno idemo do jezera Louise. Sada i ne pokušavamo voziti do jezera nego auto odmah ostavljamo na parkiralištu i ukrcavamo se u prvi autobus. Danas je na redu staza **Plain Of Six Glaciers Trail**, na visini od 2100 m. Ona nudi 370 m metara uspona, a duga je oko 5,5 km. Na najvišoj točki staze nalazi se također jedna čajana, **Plain of Six Glaciers Tea House**, okružena vrhovima Mount Lefroy,

U podnožju Big Beehivea (Velike košnice)

Pogled na Lake Louise sa staze Lake Agnes

Vidik s Big Beehivea na jezero Agnes

Mount Victoria i ledenjakom Victoria. Iako je staza ocijenjena kao srednje teška, pokazala se prilično izazovnom jer je vrlo sunčano i toplo. Ne ide kroz šumu nego se većim dijelom probija kroz kamenjar i nisko raslinje. Na vrhu se kratko odmaramo i kako smo si obećali da ovaj put nećemo propustiti posljednji autobus od jezera Louise, preskačemo posjet vidikovcu Abbot Pass, udaljenom 1300 metara.

Nakon rane večere u gradiću Lake Louise vozimo se prometnicom Icefields Pkwy do **HI Rampart Creek Hostela**. Na tom je 92 kilometra dugom putu mnogo vidikovaca na kojima se vrijedi zaustaviti i diviti se nevjerljivoj moći i snazi planinskih masiva svuda uokolo. Za tu cestu kažu da se s nje pružaju najljepši vidici u čitavoj Kanadi.

Hostel Rampart Creek nudi vrlo bazičan smještaj, s vrlo povoljnim cijenama (oko 30 kanadskih dolara po osobi). U svakoj su sobi tri kreveta na kat (za 6 osoba), nema tuša, struja se dobiva iz sunčanih kolektora, a ukupan dojam zaokružuje poljski zahod.

Peti dan napuštamo NP Banff i ulazimo u NP Jasper. Planinarskim korakom po **Parker Ridge Trailheadu** idemo oko 5,5 km. Staza je ocijenjena kao srednje teška i potrebna su tri sata da bi je se prešlo. S vrha se pruža vidik na ledenjak Saskatchewan i rijeku Sjeverni Saskatchewan. Vidik s Parker Ridgea smatra se jednim od najljepših i najspektakularnijih u ovom parku. Iako nam je ovo peti dan planinarenja, nije nam teško svaldati stazu, iako nije jednostavna, jer su vidici koji se pružaju nagrada sami za sebe. Jedino je neugodan jak vjetar na vrhu tako da su potrebni kapa i kapuljača.

Naš je sljedeći cilj 40 km udaljen ledenjak **Athabasca**, najpristupačniji od šest ledenjaka koji čine »prste« Columbia Icefielda. Dugačak je 6 km, pokriva područje od 6 km^2 , a debljina mu se procjenjuje od 90 do 300 m. U posljednjih se 125 godina povukao više od 1,5 km i izgubio više od polovice volumena. Hodanje po ledenjaku nije preporučljivo bez posebne opreme jer duboke pukotine mogu biti smrtonosna zamka za

neiskusne posjetitelje. Na ledenjaku i oko njega postoji Centar za posjetitelje, u kojem se zadržavamo dva sata. Nakon toga idemo do svoga sljedećeg prenoćišta, hostela **Athabasca Falls**. Radi prema istom principu kao i prethodni, samo je veći, tako da nas je u sobi spavalо 12, ali zajednička je prostorija mnogo veća i ugodnija za boravak nego u hostelu u kojem smo spavali noć prije. Nakon prijave u hostelu, koja se prima tek poslije 17 sati, odlazimo u obližnji Jasper, gradić s velikim brojem restorana. U jednom smo od njih večerali.

Šestog dana na rasporedu je planinarenje po **Old Fort Point Loop Trailu**. To je kružna staza od oko 4 kilometra, ocijenjena kao srednje teška. Vidik s najviše točke dramatičan je i vrijedan uloženog napora, a silazak je ugodan jer vodi kroz šumu.

Popodne posjećujemo kružnu stazu **Marry Schaffer**, koja nije zahtjevna (oko 3,2 km), a opisana je kao staza kroz prekrasnu crnogoričnu šumu. Nažalost, šuma je prije nekoliko godina uništena u požaru pa istovremeno izgleda i

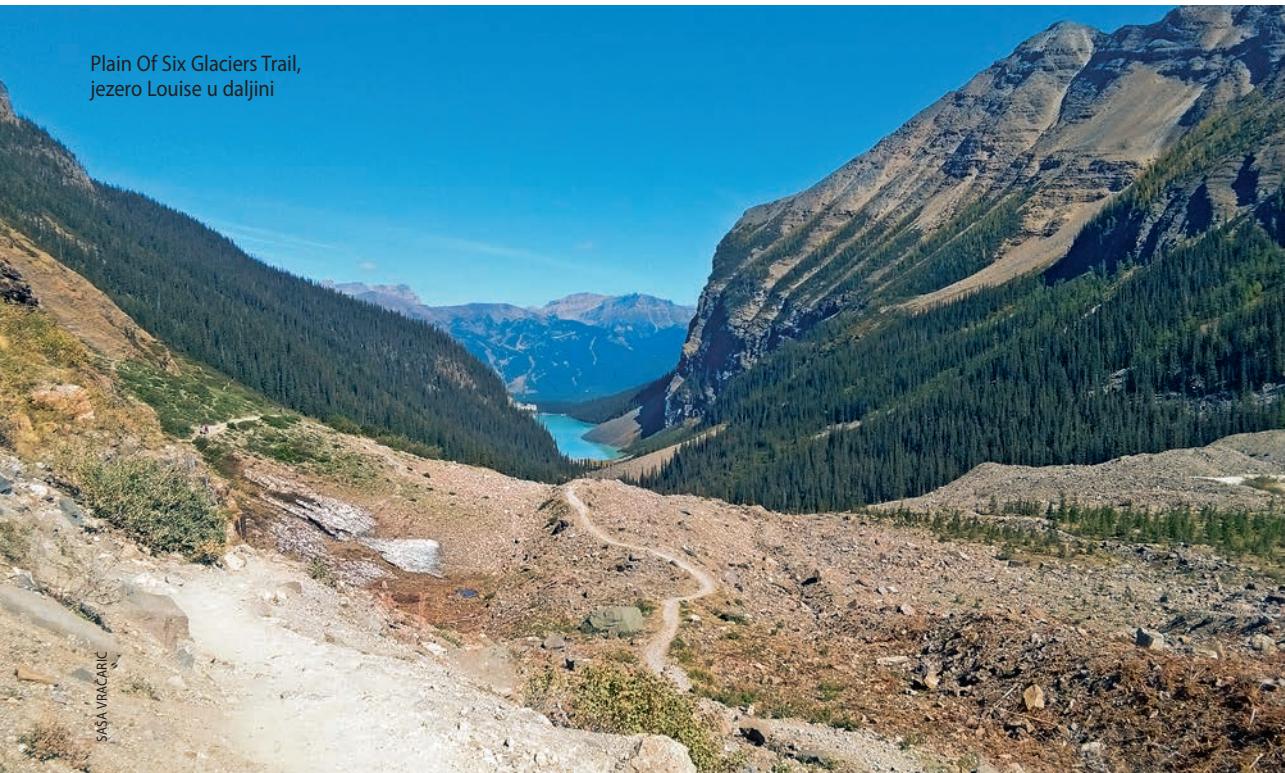

SASA VRČARIC

ispred ledenjaka Atabascha

sablasno i tužno. Stoga smo odustali od te staze i uputili se u **Miette Hot Springs**, kako bismo namakali mišiće u toploj vodi te se otuširali nakon dva dana provedenih u hostelima bez tekuće vode. Nakon izvora, na putu do Jaspera zastajemo kod istoimene kuće (**Jasper House**) i usput skrećemo 700 m do vidikovca na mjesto gdje se nekada nalažila kuća u kojoj se trgovalo krznima. Večerali smo opet u Jasperu.

Plain Of Six Glaciers Trail,
jezero Louise u daljini

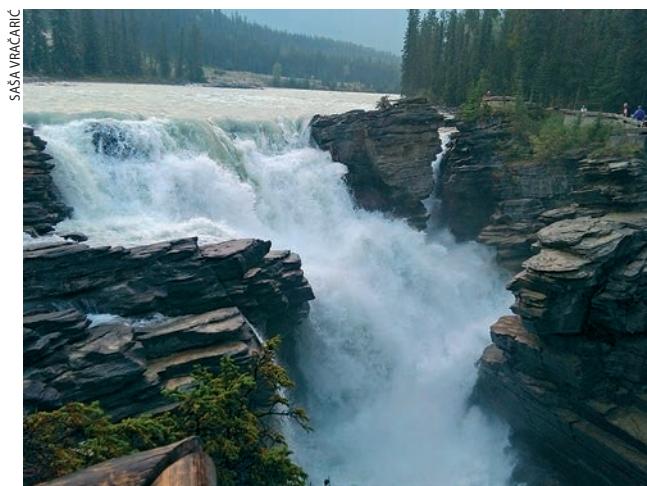

Na stazi Parker Ridge Trailhead

Sedmog i posljednjeg dana u Stjenjaku posjećujemo slapove Athabasca po kojima je naš hostel dobio ime **Athabasca Falls**. Kružna staza oko slapova može se obići za 45 minuta, čak i ako često zastajkujete i slikate. Slapovi su visoki 24 m, a poznati su po jačini i količini vode, koja pada u bučnim i moćnim kaskadama.

Sa slapova planinarskim korakom nastavljamo izlet po Dolini pet jezera (**Valley of the Five Lakes**). Kružna staza dugačka je 4,5 km, a svi slada u uspon od 66 metara. Iako je većinom ravna, postoje i prilično strmi dijelovi te je ocijenjena kao lakša do srednje teška. Glavna su zanimljivost jezera različitih nijansi zelene, plave i tirkizne boje. Prekrasno! Posljednji smo dan nešto lakše planinarili jer je Calgary od Jaspera udaljen oko 412 km, što znači gotovo 5 sati vožnje bez odmora. Naime, najveća dopuštena brzina kroz nacionalni park je 90 kilometara na sat, a kazne za prekoraćenje brzine vrlo su visoke. Ponovno smo stali u Canmoru i ovaj put probali mesnu štrucu od divlje svinju (vrlo ukusnu). U

Calgary stižemo u večernjim satima, u hotelu navijamo budilicu za 5 ujutro jer nas čeka drugi dio putovanja te gradovi Vancouver i Victoria u Britanskoj Kolumbiji.

Slapovi Athabasca

Čovjek snuje, Brahma određuje

Damir Šantek, Zagreb

Potmula grmljavina, sve bogatiji dim iz ždrijela vulkana Agunga i podivljala mjerena seizmografa prisilili su indonezijsku vladu da stanovnike u krugu od 12 km od njegova konusa natjera da napuste svoje domove i privremeno se presele u improvizirane izbjegličke kampove. Evakuirano je 125.000 stanovnika iz njegova podnožja. Očekivalo se da će vulkan eruptirati svaki čas. To znači na duže vrijeme otkazane zrakoplovne letove, dok se stanje ne smiri, mogućnost potresa, tsunamija i ostalih »iznenadenja«.

Baš sam se tada spremao za putovanje na Bali kako bih se, među ostalim, popeo na njegov najviši vrh Agung, visok 3031 m. Naravno da su svi prijatelji zabrinuto zvali da provjere jesam li ipak otkazano let, odgodio put i izbjegao izlaganje nepotrebnom »riziku«. »Na koncu konca, na put vodiš i Doru, staru tek godinu i pol, što je potpuno suludo. Na twoje smo se gluposti već naviknuli, ali ovo uvelike prelazi granice neodgovornosti.«

Agung je jedan od čak 130 indonezijskih aktivnih vulkana. Indonezija, sa svojih 17.500 otoka, živi, naime, na rubu geofizički nestabilne, hiperaktivne, euroazijske tektonske ploče. Vulkani vas na cijelom tom području mogu ubiti na sijaset različitim načina: užarenom lavom, blatom, vulkanskom prašinom, otrovnim plinovima, katapultiranim užarenim kamenjem ili tsunamijima. Posljednja erupcija Agunga započela je 18. veljače 1963., uz zaglušujuće eksplozije i dim koji je kuljao iz kratera. Šest dana poslije iz utrobe vulkana počela se njegovom sjevernom stranom slijevati užarena lava. Slika se ponavljala 20 dana pa se lava razlila 7 km od kratera. Pravi udar uslijedio je 17. ožujka. Krhotine su letjele u krugu od 10 km, a mnoga su sela izbrisana s lica zemlje. Gnjev iz podzemlja odnio je prema procjeni od 1100 do 1500 ljudskih života. Bujice blata i piroklastičnog materijala, potpomognute obilnim kišama, odnijele su još 200 života. Završna erupcija ubila je 16. svibnja još dvjestotinjak ljudi.

Brahma je jedan od tri glavna boga u hinduističkoj mitologiji. Taj Trimurti tvore Brahma – bog stvaranja, Šiva – bog

DAMIR ŠANTEK

uništenja i Višnu – bog ujedinjenja. Pri usponu na vulkan Batur, negdje na pola puta prema vrhu, nalazi se malo i skromno svetište podignuto u čast Brahmi, gdje se zaustavljuju svi vodiči, gdje se mole i prinose darove. Nikako nisam mogao shvatiti kako to da se mole bogu stvaranja, a ne Šivi, bogu uništenja, jer po mojem, naravno, potpuno krivom razmišljanju, sazdanom na iskustvu druge vjere i druge civilizacije, vulkani uništavaju, a ne stvaraju. Međutim, vulkani stvarno nakon erupcije stvaraju neki drugi, nov poredak i svijet. Zemlja je nakon erupcije vrlo plodna pa su u podnožjima vulkana moguće čak tri berbe riže godišnje. Podno Batura seljaci doduše ne sade rižu, ali posvuda se vide veoma bujni nasadi rajčice, luka, patlidžana, čili papričica i drugog povrća. Nisam mogao odoljeti a da pri silasku ne uberem ukusne crvene rajčice i luk, te ih kušam. Okus im je stvarno iskonski, kakav smo kod nas pomalo već i zaboravili.

Indonežani, bez obzira na vjeroispovijest, vulkane smatraju svetima. Islam, hinduizam, katoličanstvo, protestantizam, budizam i konfucijanizam, pet priznatih vjera u Indoneziji, duboko su prožeti misticizmom, ali i drevnim animističkim korijenima. U brojnim razgovorima s Baležanima uvijek sam osjetio poštovanje prema Agungu, njegovoj mističnoj snazi i svetosti. Zbog nekog razloga i danas mnogi na Baliju svoje krevete postavljaju tako da im je dok spavaju glava okrenuta prema Agungu. Uvriježeno je i vjerovanje da je Agung replika kozmološke planine Meru, svete planine s pet vrhova, koja je prema hinduističkim, budističkim i džainističkim vjerovanjima središte fizičkoga, metafizičkoga i duhovnog svemira. Na susjednom se otoku Lomboku pri pogrebu u grobove stavlju latne kuglice s »luhluh« jer pripadnici muslimanske sekte Wetu Telu vjeruju da one neutraliziraju pokojnikov miris kako ne bi smetao duhovima vulkana Rinjani. Na ostalim otocima nije nikakvo čudo kad

Svitanje u Indoneziji

DAMIR ŠANTEK

Malo svetište na vrhu

političari zbog dnevnopolitičkih razloga žrtvuju koze kako bi umilostivili duhove vulkana ili pridobili pučanstvo da glasuje za njih.

Potajno sam se nadao da će se stanje ipak smiriti te da će imati priliku popeti se na Agung. Čim sam kročio na otok pokušao sam kontaktirati sve moguće izvore, ali odgovor je uvijek bio jednak – da je područje trenutačno zatvoreno, ne samo za turiste, nego i za mještane.

Vršni dio vulkana Batura

Preostala mi je samo »utješna nagrada« – uspon na vulkan Batur, s kojeg se preko istoimenog jezera pruža lijep vidik na Agung. Vulkanolozi opisuju Batur kao dvostruku kalderu u kojoj se jedan krater nalazi unutar drugoga. Vanjski je krater ovalnog oblika, dužine od oko 14 km, s najvećom visinom od oko 1500 metara na zapadnom rubu. Unutarnji krater ima klasičan, no pomalo nepravilan oblik vulkana, s najvećom visinom vrha od 1717 m.

Vrh Agunga najčešće je skriven iza oblaka, a najveći su izgledi da ga vidite u samo svitanje pa je trebalo krenuti već u jedan sat poslije ponoći. Iz Nusa Due, koja se nalazi na obali i na sigurnoj udaljenosti od vulkanskih aktivnosti, treba do podnožja Batura, odakle se kreće na uspon, dva sata noćne vožnje autom i tri po danu. Već vrlo rano nastaju neopisive gužve jer prometnice teško propuštaju veliku masu svih mogućih vrsta vozila. Ona se kreću u dvije trake, po

DAMIR ŠANTEK

potrebi u tri ili četiri, ovisno o mogućnostima skretanja s ceste. U 3 i 30 stavljaju ruksak na leđa, čeonu svjetiljku na glavu i krećem sa svojim vodičem Kedakom. Premda uspon nije osobito težak ni orijentacijski zapleten, moguće je samo uz pratnju službenog vodiča. Svi su vodiči članovi PPPGB-a (Udruge planinarskih vodiča na Batur), koji ima monopol na vođene ture. Čak i ako ste se organizirali na neki drugi način, ne možete započeti uspon bez barem jednog njihovog vodiča. Budući da je turizam glavni pokretač života na otoku, na svaki se način pokušava u tu djelatnost uključiti što više stanovnika.

Na uspon se kreće polagano, u potpunom mraku, prašnjavim kolnim putom od crnoga vulkanskog pijeska. S lijeve i desne strane nižu se nasadi povrća koje uživa u svim blagodatima dobre klime i plodne vulkanske zemlje. Kolni se put postupno sužava i pretvara u stazu obrubljenu visokom, suhom

travom. S vremenom pod nogama počinje šuštati sitno, crno, šupljikavo vulkansko kamenje, a uza stazu pojavljuju se i prva stabla. Vidik je ograničen na samo nekoliko metara, koliko može osvijetliti čeona lampa. Iza nas i ispred nas u mraku se ocrtava svjetleća zmija sastavljena od čeonih lampi brojnih planinara koji žele svitanje dočekati na vrhu planine.

Zbog zabrane uspona na Agung, velika se većina planinara nakanila popeti barem na Batur, što nije toliko zahtjevno ni efektno, ali je vidik ljepši. Prvi je odmor uz neugledno svetište Brahmi, gdje se svi vodiči predano mole i prinose darove. Nastavljamo strmo, u zavojima, do gradilišta velikoga hinduističkog hrama. Do tog mjesata se okolnom, lošom cestom može stići terenskim vozilom ili motociklom. Tu se može kupiti i okrjepa.

Staza se odatle nastavlja znatno strmije, po stjenovitou terenu. Nije označena, ali lako ju je pratiti. Praktički se ne može zalutati, unatoč potpunom mraku.

Planinarska
staza po rubu
vulkanskog kratera

DAMIR ŠANTEK

Ukusni doručak u planini

Nebo je predivno, prepuno zvijezda i drugačije od onog koje možemo vidjeti za vedrih noći u našim krajevima. Zvjezdano je nebo bogatije, iskričavije, i čini se da su zvijezde bliže, kao da bi se mogle dodirnuti dlanom.

Uza stazu je sve više borova i razmjerne se brzo penjemo, pretječući brojne skupine, do sljedećeg odmorišta na Sunrise Pointu, gdje se vijori velika indonezijska zastava. Staza je i dalje prilično strma, a završni je uspon uglavnom po vulkanskom pijesku, na kojem se po ovakvim strminama lako proklizava.

Prolazimo pored male visoravni sa spomenikom posvećenim vulkanu. Na njemu piše da je visina ove planine prije 29.300 godina (prije velike eksplozije) bila 3000 do 4000 metara te da je vulkan između 1804. i 2000. eruptirao 26 puta. Oko spomenika se mota veći broj majmuna, koji su očito to mjesto pomno izabrali kao čeku na kojoj lako dobivaju hranu. Odavde do vrha ima još dvadesetak minuta. Polako se razdanjuje i sve više stječem osjećaj o tome gdje se nalazim. Za nepuna dva sata popeli smo se na vrh Batura, visok 1717 metara.

Ubrzo se počinje pojavljivati sunce, a ispod nas zrcali se jezero Batur, okruženo treperavim svjetlima okolnih naselja Kedisana, Buahana i Songana. Iza jezera nalazi se Mount Abang (2152 m), a iza njega Agung (3142 m), iz kojeg se malo dimi. Sjevernije se ocrtavaju vrhovi vulkana Rinjani, visokog 3726 metara, koji se nalazi na susjednom otoku Lomboku.

Kako izlazi sunce, tako se boje mijenjaju u cijelom spektru vatrenih tonova. Vidik je to od kojeg zastaje dah. Svi su pogledi upereni u jednom smjeru i svi gledaju kako se noć preko vulkanskih

Nadzornik uz planinarsku stazu

vrhova pretvara u dan. Ispod vrha je sklonište u kojem vodiči pripremaju jednostavnu hranu, kavu i čaj, a na samom je vrhu malo svetište. Doručak je bio vrlo zanimljiv, a sastojao se od zdrobljene banane namazane između dvije kriške tosta, jednoga kuhanog jajeta i šalice crne kave.

U 6:30 polako krećemo dolje. S vrha se dobro vidi golem krater vulkana i pod njim crna traka stvrdnute lave i svega što je grotlo pri posljednjoj erupciji izrignalo iz dubine zemlje. Vraćamo se istim putom do gradilišta hrama. Međutim, sada je posve drukčije nego na usponu jer je dan pa vidimo kud hodamo, a pred nama se otvara potpuno drugačiji svijet. Uska traka osvijetljena čeonom lampom pretvorila se u široko obzorje. Od gradilišta krećemo cestom koja služi za njegovu opskrbu. Oko ceste rastu brojna stabla eukaliptusa, a ispod nas se vide uredno poslagani nasadi rajčice i drugog povrća. Brzo stižemo do kombija, skidam gojzericice i čarape; noge su mi posve crne od finoga vulkanskog pjeska. Naravno, pri povratku u civilizaciju i nakon tuširanja za mnom ostaje crn trag. Nakon povratka u Zagreb i vađenja robe iz kofera samo

sam se nasmijao jer je kupaonicu preplavio još jedan podsjetnik na ovaj uspon, u obliku sitne, crne vulkanske prašine.

Dvadeset dana nakon moga povratka u Zagreb pojačala se aktivnost Agunga: počele su prve male erupcije, pri čemu se vulkanski pepeo digao u visinu od 4000 metara. Odmah je započela dodatna evakuacija stanovništva. Dana 25. studenoga iz kratera je potekla lava. Sutradan je zatvorena zračna luka Ngurah Rai, a stupac vulkanske prašine digao se do visine veće od 9000 m. Bilo bi to lijepo vidjeti uživo, no nekako je sigurnije takve prirodne nepogode pratiti iz dalekoga Zagreba.¹

Vulkanski stožac
Batura

1 Na sličan je način 1979. i tadašnji urednik ovog časopisa izbjegao katastrofu na Baliju i to ovako opisao pod naslovom Putopisni zapis iz raja na zemlji (1984, broj 1-2, str. 16.). »Prošlo je desetak dana od moga povratka u domovinu. Hladno je jutro 28. prosinca 1979. u Zagrebu. Čitam u novinama: Zemljotres na Baliju. Poginulo 27 ljudi, a 410 ih je teže ranjeno. Oko 80.000 javnih zgrada i kuća porušeno je ili teško oštećeno. Putovi ozbiljno oštećeni, a promet prekinut. Epicentar je bio u području vulkana Gunung Agung i na njegovu podnožju teško je oštetio čuveni hram Besakih. Oštećene su i stotine manjih hramova. Ekipa za spašavanje prepostavljava da pod ruševinama ima još nastradalih...«

Kanculova glava

Osamljen vrh primorsko-goranskog ruba

Ivica Richter i Božidar Maksan, Rijeka

Poznato je da na svijetu još postoje mnoga mjesta koje ljudi nisu posjetili ili dovoljno istražili, ali teško je vjerovati da ih ima i u Hrvatskoj. U vrijeme modernih tehnologija svaki je kutak naše zemlje relativno lako dostupan. Pomagala kojima smo nekad bezuvjetno vjerovali, zemljovidi i kompasi, danas su zamijenjena GPS uređajima ili čak mobilnim telefonima. Sve je postalo dostupno i vidljivo uz pomoć interneta pa se katkad čini da nema potrebe za istraživanjem i pronalaženjem novoga u prostoru u kojem živimo.

Međutim, postoje područja koja ljudi veoma rijetko posjećuju, koja nisu nepoznata i imaju svoju povijest, ali nisu naseljena. Čini se također da ih u našoj domovini ima sve više jer iz mnogih krajeva ljudi odlaze u potrazi za boljim životom i poslom. Tako su mnoga velebitska sela danas samo spomenici prošlih vremena. U Gorskom kotaru, na primjer, nije neobično kad mi planinari duboko u šumi nađemo na ogradiene prostore i ostatke kuća u kojima raste bujna vegetacija jer ih je odavno napustio život. Rado se sjećamo kojeg starca ili starice koji su još prije

desetak ili malo više godina radosno dočekivali planinare, gostoljubivo nudeći sve što bi se našlo u kući. Ti su nas stariji ljudi obično nastojali zadržati neko vrijeme u razgovoru i tako barem kratko razbiti svoju osamljenost. Sjećamo se da su htjeli tamo živjeti usprkos osami, oštrim zimama, prohladnim ljetima i jesenjim maglama, gurajući snijeg sa svoga praga i tjerajući divlje životinje sa skromne njivice, kao možda posljednji u nekom zabačenom selu, ali često u predivnoj prirodi. Do danas su već otpali prozori na njihovim kućicama, a krov u dijelovima odnosi vjetar ili uništava kiša, dok su uporni starci odavno u Božjoj milosti. Čak je i u Istri, koja se dići zaposlenošću i boljim standardom nego drugi krajevi, sve više takvih mjesta, izgubljenih zaselaka, praznih kuća, crkvica i škola.

Živimo u čudnim vremenima; sve je poznato i dostupno, ali mnogo toga najprije postaje zapušteno, pa onda napušteno i prazno. Čini se da za neka područja više i ne postoji interes. S druge strane, nije teško razumjeti da mnogi od nas koji planinarimo desetljećima i koji smo Lijepu Našu prepješaćili uzduž i poprijeko, obišli mnoge vrhunce i obilaznice, još uvijek radije želimo otkriti nešto novo nego uporno obilaziti poznate vrhove i po stoti put »lupati pečate« u tko zna koji po redu dnevnik. Još uvijek u nas postoji potreba, radoznalost ili želja za istraživanjem.

Jedno od mjeseta koja bude znatiželju zbog svoje osamljenosti jest i Kanculova glava ili glavica, jedan od vrhova primorsko-goranskog ruba, na pola puta između poznatijih i češće posjećenih Kobiljaka i Zagradskog vrha. U njezinoj blizini već dugo nema naseljenih pastirskih skloništa, planinskih pašnjaka ni stoke, a šumska pojila služe samo divljim životinjama.

Kanculova glava nije nepoznat vrh. No u planinarskom smislu nije baš ni neki osobit vrh (visok je 1120 m) i kad biste pitali što na njoj ima posebnoga i zašto o tome treba pisati, u prvi bi

IVICA RICHTER

Uspon na Kobiljak

IVICA RICHTER

Na vrhu Kobiljaku

mah odgovor bio vrlo jednostavan: ništa! Ali, kao i kod mnogih naših planinskih predjela, to je tako samo na prvi pogled.

Prije svega, treba reći da je Kanculova glava najviši vrh brda Kobiljaka. Od vrha Kobiljaka (1119 m), koji je kontrolna točka Hrvatske planinarske obilaznice i najpoznatiji vrh na tom brdu, viša je samo jedan metar.

Na Kanculovu glavu može se krenuti s raznih strana: s Kobiljaka, od šumarske kuće Kalac ili sa Zagradskog vrha. Tom se području može pristupiti šumskim cestama što se odvajaju od asfaltne ceste koja iz Liča kreće prema Ravnom, Lukovu, Novom i Crikvenici, ali taj pristup nije pouzdan niti markiran pa je potrebno dobro poznavanje terena ili izvrsno snalaženje na topografskoj karti.

Najatraktivniji je, iako najteži i najduži, prilaz s Kobiljaka. Prema Kanculovoj glavi s Kobiljaka vode dvije varijante, a izlet se može završiti na Zagradskom vrhu i odanle sići u obližnje šumske gostonice na Ravnom – »Vagabundinu kolibu« ili »Veru«. Tu se na kraju dugog planinarenja mogu naći okrjepa, odmor i dobar zalogaj, što naši planinari dobro znaju.

Uspon na Kobiljak težak je i strm, ali vrlo zanimljiv. Obično mu se prilazi s primorske strane, putom koji počinje na šumskoj cesti što povezuje željezničke postaje Drivenik i Bribir. Druga je mogućnost malo kraća, doduše znatno teža, ali i atraktivnija, a počinje u Potkobiljaku, na kraju mjesta Liča nedaleko od Fužina. Tko želi ići tim

putom, automobil treba ostaviti upravo na kraju istoimene ulice. Na kraju te seoske cestice, kraj vodokontrolne stanice, nalazi se malo parkiralište. Stanica je sagrađena davnih dana radi nadzora protoka vode kroz podzemni tunel kojim se ona odvodi iz akumulacijskih jezera (Lokvarskoga i Bajera) u hidroelektranu Tribalj. Voda istječe iz postrojenja elektrane u jezero, iz kojeg se slijeva u rječicu Dubračinu i u Crikvenici utječe u more. Blizu parkirališta započinje markacija koja dugo nije obnavljana pa treba biti oprezan da bi se našao pravi put prema vrhu.

Zbog vrlo razvedenog i neprohodnog terena uspon na Kobiljak nije jednostavan. Gotovo je jednak dugačak i težak i s primorske i s goranske strane. Vidi se da ljudi tuda rijetko prolaze pa treba pažljivo pratiti markacije. Na putu treba svladati mnoštvo prepreka. Uglavnom su to srušena stabla. Najviše ih je palo kad je ledena kiša prije dvije godine paralizirala velik dio Gorskoga

Na putu prema Kanculovoj glavi

kotara. Srušenih je grana i stabala toliko da se ne mogu tek tako ukloniti, iako je očito da je to netko pokušavao.

Uglavnom, poslije sat i pol do dva sata probijanja i traženja rijetkih markacija stiže se na vrh Kobiljak (1119 m), koji danas pruža mnogo ljepši i širi vidik nego prije. Pamtimo vremena kad je Kobiljak bio obrastao velikim smrekama i jelama, a ulaskom u njegovo područje ulazilo se u »mrak šume«. U njemu se teško naziralo nebo, a ni more se nije moglo vidjeti. Prije četrdesetak godina sagrađena je koksara u Bakru i dok je ona radila primjećivala su se oštećenja na gusto crnogoričnoj šumi u tom području jer su oblaci uglavnom zapinjali na njegovoj južnoj strani. Danas se vide posljedice: golema su se stabla osušila i srušila, a njihovih ostataka ima posvuda. To nepristupačno područje sada je

carstvo potkornjaka. Ipak, ima naznaka da se šuma oporavlja, pretežno bukvom i javorom, pa će vjerojatno naši unuci moći vidjeti neko novo lice toga goranskog vrhunca.

Put od vrha Kobiljaka prema Kanculovoj glavi u prvom dijelu vodi grebenom. Markacije su rijetke i može se zalutati. Kretanje iziskuje mnogo spremnosti, a zanimljivo je da put često prelazi s primorske na goransku stranu i obrnuto. Područje je teško prohodno i ne čudi što su markacisti pomalo lutali tražeći najbolji pristup do Kanculove glave. Na tom se potezu može vidjeti mnoštvo vrlo lijepih pojedinosti, pogotovo ujesen, kad sve pršti od raznolikih boja lišća, stabala, grmlja i njihovih obraštaja. Kad zapuhne vjetar, lišće pada poput snijega na ionako debele sagove na tlu. Stječe se dojam da je cijelo područje, osim bujnom i raznolikom vegetacijom, vrlo dobro naseljeno

Vrh Kanculova glava

IVICA RICHTER

životinjama. Tragovi srna i jelena izmjenjuju se s tragovima vukova, lisica i divljih svinja. Nisu rijetki ni biološki tragovi medvjeda.

U sve se to možete lako uvjeriti na blatnjavim šumskim vlakama kojima vas planinarski put vodi tik uza šumske lokve i pojilišta. Šumari s kojima smo razgovarali upozorili su nas na moguće susrete sa životinjama, ali mi smo uvijek računali na brojnost skupine, šumove, buku i razgovor, koje životinje čuju izdaleka pa se na vrijeme sklone. Ipak, ako je društvo malobrojno ili ste sami, vodite računa o njima jer su očito osjetile da ljudi ovamo rijetko zalaze pa su taj prostor odabrale za svoje stanište.

Kanculova glava je lijepa, mala, travnata i cvjetna livada s betonskim trigonometrijskim stupom. Jedna je od rijetkih livada na cijelom brdu jer vrh okružuje mješovita crnogorična i bjelogorična šuma. Ona prekriva kraške rasjede, procijepi, stijene i niz manjih vrhova u blizini. Geološkim formiranjem vrh se istaknuo kao viši u nizu malo manjih, a sličnih. U svakom slučaju, lijepo je odmoriti se na travi, uz vidik prema Bitoraju i Viševici.

Nastaviti se može grebenom prema Zagradskom vrhu ili južno prema šumarskoj kući Kalac. U zemljovidima su ti putovi obično označeni brojevima 4 i 5. Južni je malo duži i možda sigurniji, a za mnoge od nas i zanimljiviji. Riječ je o spuštanju kroz gustu šumu, mjestimice prekinutu lijepim proplancima, s lokvama u kojima se

napajaju šumske životinje. I ovdje se primjećuje da ima mnogo životinja, iako je teško očekivati da ćete ih zateći na pojilištu. Markacije vode šumskim vlakama i uređenim šumskim cestama, koje izgledaju tako dobro da vas mogu zavarati. Naime, treba paziti na mesta gdje se s tih šumskih cesta markacija odvaja u šumu i dalje prema Kalcu. Imali smo neprilika s time pa smo očistili pristupe i označili ih priručnim sredstvima u nadi da će se oni koji poslije nas budu onuda prolazili lakše snaći.

Do Kalca treba oko sat i pol do dva sata hoda. Put je dinamičan jer se prolazi kroz različita planinska područja. Šumarska kuća Kalac, koja je nažalost uvijek zatvorena, živopisna je, s uređenim okolišem i u ugodnom je prirodnom okruženju. Tu se može sjesti i jesti za masivnim, drvenim stolovima, skloniti se od kiše i oprati ruke u obližnjoj uređenoj lokvi – gotovo jezercu, koje hrane kiše. Kuća Kalac poprima poseban izgled zimi kad je pokrivena snijegom i ledom što vise s ruba krova. Za naših je posjeta nismo imali prilike vidjeti iznutra, ali naslućujemo da je lijepo uređena i opremljena. Više smo puta imali priliku upoznati susjede u obližnjim vikendicama, kojih dvjestotinjak metara iznad kuće. Riječ je o vrlo gostoljubivim ljudima koji ne zaziru od planinara i rado im omogućuju da se kod njih odmore. Uvijek će vam ponuditi hranu i piće, pomoći da obnovite snagu, zalihe vode i slično. U najgorem slučaju, ako se dogodi neka nezgoda ili ozljeda, prevest

IVICA RICHTER

Improvizirani smjerokaz prema Kalcu

će one preumorne ili ozlijedene do sela Lukova, do gostonica na Ravnom, pa i dalje, prema Fužinama ili Crikvenici. Ljudi su ovdje otvoreni i dobro povezani, što nama planinarima može biti od velike pomoći.

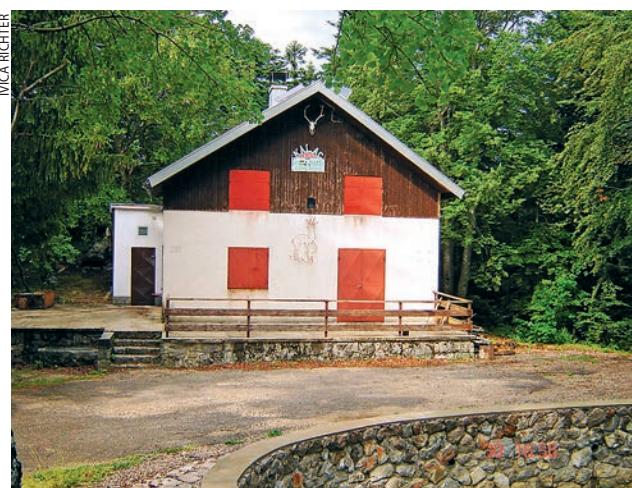
S Kalca se može nastaviti prema nekadašnjem partizanskom logoru, gdje se susrećemo s trasom Riječke planinarske obilaznice (RPO), koja dalje vodi prema Zagradskom vrhu. Uspon na Zagradski vrh je strm, ali razmjerno jednostavan, a vidici s vrha su za povoljna vremena veoma lijepi, osobito prema Velebitu, podvelebitskom kanalu i otocima. Preporučujemo prilaz RPO-om ili s Ravnoga. Oni koji žele obići cijeli RPO mogu ovdje završiti dio svoga pohoda silaskom prema Bribiru ili Crikvenici. No, može to biti i početak obilaska želite li ići RPO-om obrnutim smjerom pa završiti na Učki i spustiti se u Lovran ili Opatiju. Poznati su nam uspješni pohodi i s jedne i druge strane, a trajali su ukupno pet do sedam dana. Kanculova glava nije na trasi RPO-a i da biste je posjetili ako dolazite iz Crikvenice, trebate na vrijeme skrenuti jugozapadno, prema Kalcu i Kanculovoj glavi.

Trasa RPO-a dobro je održavana, markacije su uredno postavljene i teško možete zalutati kao na potezu od Kobiljaka do Kalca, gdje

su oznake postavljene razmjerno rijetko, što je osobito nezgodno na raskrižjima te u slučaju lošeg vremena i gustih goranskih magla. Dakle, ako se uputite tim smjerovima, na kojima nema jasno vidljivih i ugaženih staza, treba oprezno tražiti markacije i orijentirati se s pomoću zemljovida ili ići u društvo planinara koji poznaju to područje.

Pitanje je i kako se vratiti do svog automobila – ako niste došli izletničkim autobusom koji će vas dočekati na Ravnom ili se dogovorili da vas tamo dočekaju prijatelji. Prilaz Kanculovoj glavi šumskim cestama s prometnicama Lič – Ravno i Lukovo – Crikvenica nije označen. Teško je pogoditi pravi silaz do tih prometnica, a k tome slijedi povratak od sedam do osam kilometara preko Ličkog polja do Potkobiljaka. Ako se pak poslije uspona na Zagradski vrh spustimo do gostonica na Ravnom, čeka nas »marš« po cesti od desetak kilometara, a ako se spustimo od Kalca do Lukova, još dva ili tri kilometra više. RPO-om do Vinodola ili Crikvenice također nije blizu i traje otprilike od 3 do 4 sata. Stoga je najbolje planirati pohod od Potkobiljaka do Ravnog, s tim da se prije pohoda jedno vozilo ostavi na parkiralištu kod gostonica na Ravnom, odakle se njime na kraju pohoda trebate vratiti (dvadesetak minuta vožnje) po drugo vozilo koje ste ostavili u Potkobiljaku. Povratak pješice od Zagradskog vrha do Potkobiljaka teško je izvediv u jednom danu.

Nakraju se vraćamo na početno pitanje: zašto ići na vrh koji rijetki posjećuju? Zato što je to

Šumarska kuća Kalac

područje na kojem se doista u svako doba godine može osjetiti čar nedirnute prirode, a posebno u jesen. Divlja ljepota goranskih šuma neosporna je unatoč sve većem rubnom prodoru šumarske tehnike, gradnji cesta i očiglednoj devastaciji biljnih i životinjskih šumskih zajednica.

Ovo je jedno od posljednjih mirnijih šumskih područja u Hrvatskoj, u kojem mnogobrojna divljač živi donekle neometano, a biljne su zajednice vrlo bogate i zanimljive, i to ne samo profesionalnim botaničarima. Kratkim zadržavanjem nećemo u njemu prouzročiti štetu, a estetski užici koje možemo zabilježiti fotoaparatom mogu nas uvjeriti da je ljepota nedirnutih područja najveće bogatstvo koje imamo u svojoj zemlji.

IVICA RICHTER

Pogled na Zagradski vrh

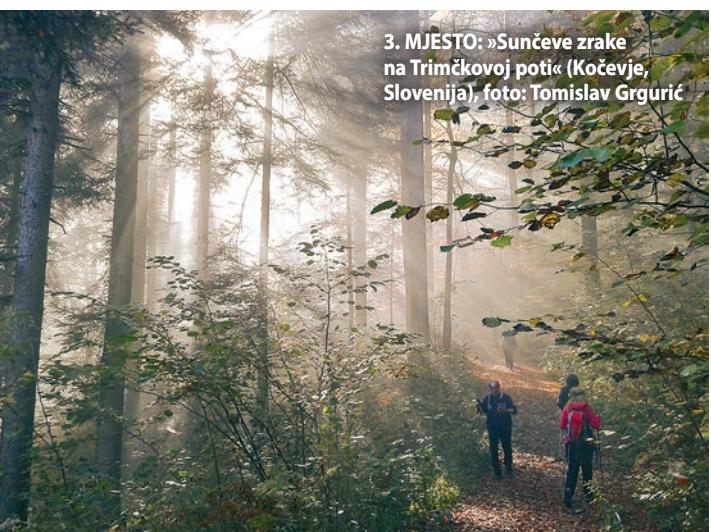
Fotonatječaj PD-a Rudač, Moravice

2. MJESTO: »Šetrnja« (Mangart, Slovenija), foto: Branko Balaško

1. MJESTO: »Vilenjak«
(Bijele stijene)
Foto: Ivan Golob

3. MJESTO: »Sunčeve zrake
na Trinčkovoј poti« (Kočevje,
Slovenija), foto: Tomislav Grgurić

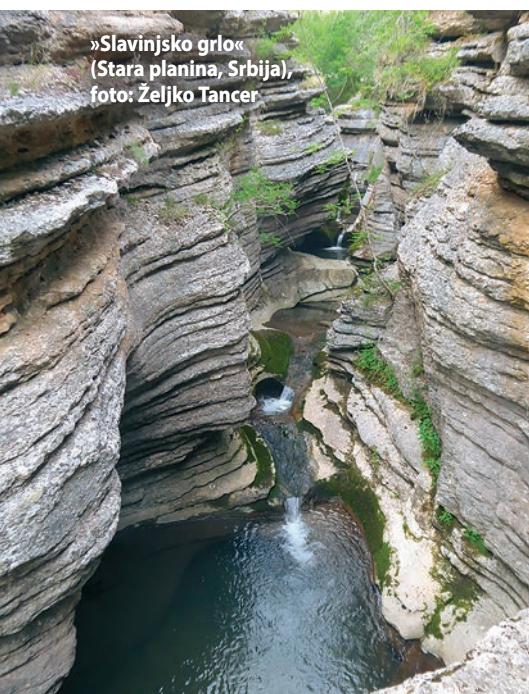
Planinarsko društvo Rudač iz goranskog mjesača Moravica pokrenulo je prošle jeseni natječaj za najljepšu planinarsku fotografiju. Jedan od ciljeva akcije bio je povezati dva popularna hobija velikog broja zaljubljenika u prirodu – planinarenje i fotografiranje. Članovi Rudača planiraju izraditi umjetničko-edukativnu stazu prema Ledenoj jami u Moravicama na kojoj bi istaknuta ulogu imale upravo fotografije prikupljene na natječaju.

Na natječaj je pristiglo ukupno 50 fotografija od autora iz cijele Hrvatske. Stručni žiri činile su stručnjakinje za fotografiju Valentina Vukadinović i Marina Rauker Koch te članice PD-a Rudač Andrea Vukelić, Jelena Rajnović i predsjednica Gordana Vučinić. S obzirom na mnogo zanimljivih i kvalitetnih fotografija, posao žirija nije bio jednostavan. Tri su fotografije nagrađene proizvodima domaćih goranskih proizvođača, a zbog mnogo kvalitetnih fotografija žiri je odlučio pohvaliti još tri. Fotografije se mogu pogledati na facebook stranici PD-a Rudač.

Predsjednica PD-a Rudač Gordana Vučinić istaknula je da je izbor bio vrlo zanimljiv, a velik broj dobrih fotografija može nas veseliti te se nadamo da će naša akcija popularizirati planinarenje te privući još novih planinara u naš Gorski kotar.

Milan Vukelić, prof.

POHVALA ŽIRIJA
»Samo za odmor planinara«
(Dobratsch, Austrija),
foto: Damir Bajs

Fotonatječaj PD-a Rudač, Moravice

»Bura« (Veli vrh, Obzova)
Foto: Mirjana Golob

Hrvatska planinarska obilaznica u 2017.

Pripremio: Zdenko Kristijan, Samobor

Komisija za planinarske puteve HPS-a dodijelila je u 2017. godini 93 brončane značke Hrvatske planinarske obilaznice, 60 srebrnih i 46 zlatnih. Na svečanoj podjeli priznanja u subotu 9. prosinca 2017. uručeno je 45 posebnih, 36 visokih i 16 najviših priznanja HPO-a. Ukupno je dodijeljeno 296 značaka i priznanja. Brončanu značku HPO-a primilo je u 2017. godini 37 planinarki, što je 40 % od ukupnog broja priznanja. Posljednji je broj brončane značke 1285, srebrne 921 i zlatne 660. Dosad je dodijeljeno 575 posebnih, 396 visokih i 218 najviših priznanja.

Redoslijed društava prema broju priznanja HPO-a u 2017.

R. br.	Planinarsko društvo	Broj priznanja
1.	Zagreb-Matica, Zagreb	29
2.	Željezničar, Zagreb	19
3.	PK Ivanec, Ivanec	17
4.	Bilo, Koprivnica i Kapela, Zagreb	16
5.	Zanatlija, Osijek; Kamenjak, Rijeka i Japetić, Samobor	13
6.	Jastrebarsko, Jastrebarsko	11
7.	Pinklec, Sveta Nedelja	10
8.	Bršljan-Jankovac, Osijek	8
9.	Kunagora, Pregrada i Međimurje, Čakovec	7
10.	Lipa, Lipik i Vrapče, Zagreb	6
itd. (na popisu je 67 planinarskih društava.)		

U 2017. priznanja su prvi put primili članovi ovih sedam planinarskih društava: PD Garjevica, Čazma; PD Grohot, Marija Bistrica; NOPD Kočari, Sinj; PD Ruše iz Ruša (Slovenija); HPD Stubičan, Donja Stubica; HPD Vidim, Kutjevo i PD Vinska Gora iz Vinske Gore kod Velenja (Slovenija).

U ukupnom redoslijedu društava prema broju priznanja HPO-a od 2000. – 2017. nema većih promjena.

Poštom ili osobnom dostavom u ured HPS-a pristiglo je 236 dnevnika HPO-a. Pregledao ih je i ovjerio Zdenko Kristijan, povjerenik Komisije za planinarske puteve HPS-a za HPO. Najviše dnevnika pristiže na ovjeru u studenome pa molimo obilaznike da dnevničke šalju tijekom cijele godine, čim steknu uvjete za neko priznanje. Fotografije mogu slati na papiru, CD-u i stiku ili ih uvrstiti u e-dnevnik HPO-a. Molimo sve one koji objavljuju svoje fotografije na e-dnevniku HPO-a da na vrhovima utisnu žig u dnevnik i tako ubrzaju postupak njegove ovjere.

Redoslijed društava prema broju priznanja HPO-a od 2000. do 2017.

R. br.	Planinarsko društvo	Broj priznanja
1.	Zagreb-Matica, Zagreb	465
2.	Željezničar, Zagreb	270
3.	Jastrebarsko, Jastrebarsko	187
4.	Japetić, Samobor	169
5.	Bilo, Koprivnica	166
6.	Dubovac, Karlovac	151
7.	PK Ivanec, Ivanec	114
8.	Kamenjak, Rijeka	113
9.	Kapela, Zagreb	98
10.	MIV, Varaždin	93
11.	Zagorske steze, Zabok	86
12.	INA Bjelolasica, Zagreb	78
13.	Dugi vrh, Varaždin	76
14.	Zanatlija, Zagreb	72
15.	Ericsson Nikola Tesla, Zagreb	63
16.	Strilež, Crikvenica	60
17.	Dirov brijež, Vinkovci	57
18.	Svilaja, Sinj	53
19.	Obruč, Jelenje	52
20.	Zaprešić, Zaprešić	51
21.	Runolist, Oroslavje	50
22.	Mosor, Split	50
23.	Opatija, Opatija	46
itd. (na popisu je 156 planinarskih društava)		

U 2017. dotiskano je deveto izdanje dnevnika HPO-a.

Promjena članstva u planinarskom društvu moguća je samo prije primitka zlatne značke HPO-a. Zahtjev se šalje pismom ili na e-adresu: putovi@hps.hr, u prvoj polovici godine. Za promjenu imena, prezimena i adrese nema ograničenja.

Promjene podataka (u zagradi su brojevi brončanih značaka):

- Nataša Gavrilović (882, srebrna 765) članica HPD-a Zagreb-Matica promjenila je prezime. Sada se preziva Mikić
- Zdravko Ećimović (904) zatražio je da se brončana i srebrna značka (640) prebace iz HPD-a Klikum Pleternica na HPD Zanatlija, Osijek
- Ivana Ozretić (667) promjenila je prezime u Ozretić Šipiljar
- Dražen Rovišćaneć (693) promjenio je planinarsko društvo. Zatražio je da se brončana i srebrna značka (602) koje je primio kao član HPD-a Bilogora, Bjelovar odsad vode pod HPD-om Garjevica, Čazma
- Antonija Punek (540) promjenila je prezime u Vlahović
- Nikola Guid (290) primio je brončanu značku kao član PD-a TAM Maribor, a sada je član PD-a Ruše.

Sva se navedena priznanja sada vode pod imenom novog društva.

Brončana značka

Željko Kraljić	Strilež, Crikvenica	1193
Zoran Žugec	Gradina, Konjščina	1194
Antonio Friščić	Željezničar, Zagreb	1195
Silvija Lugarić	Kunagora, Pregrada	1196
Ivana Geček	Kunagora, Pregrada	1197
Miran Mirić	Zagreb-Matica, Zagreb	1198
Mladen Brajak	Zagreb-Matica, Zagreb	1199
Helena Šćukanec-Hopinski	Željezničar, Zagreb	1200
Robert Mateković	Željezničar, Zagreb	1201
Božo Gunzi	Ivančica, Ivanec	1202
Borna Milovac	Željezničar, Zagreb	1203
Antonija Milovac	Željezničar, Zagreb	1204
Željko Lovrenčić	Zagreb-Matica, Zagreb	1205
Ivana Šljerić	Kapela, Zagreb	1206
Dragutin Vojvodić	Sveti Rok, Sveta Nedelja	1207
Josip Matijević	Lipa, Lipik	1208
Tomislav Ban	Kapela, Zagreb	1209
Ružica Petrović	Zanatlija, Osijek	1210
Dražen Medarić	Kapela, Zagreb	1211
Tomislav Strlič	Japetić, Samobor	1212
Maja Gabud	Grohot, Marija Bistrica	1213
Igor Mikuš	Grohot, Marija Bistrica	1214
Marina Bubalo	Željezničar, Zagreb	1215
Vedran Harapin	Željezničar, Zagreb	1216
Krešimir Gracin	Ericsson N. Tesla, Zagreb	1217
Letizia Antonella Vukorep	Nije član PD, Zagreb	1218
Goran Radović	Nije član PD, Zagreb	1219
Irena Sili	Zagreb-Matica, Zagreb	1220
Luminita-Alexandra Vieriu	Bršljan Jankovac, Osijek	1221
Danihel Strakoš	Bršljan Jankovac, Osijek	1222
Josip Stiplošek	Stubičan, Donja Stubica	1223
Lana Ban	Kapela, Zagreb	1224
Tihomir Rezo	Vidim, Kutjevo	1225
Marina Hanžek	Željezničar, Zagreb	1226
Damir Ižaković	Zanatlija, Osijek	1227
Marija Lesjak	Vinska Gora, Vinska Gora	1228
Tomaž Kumer	Vinska Gora, Vinska Gora	1229
Neva Škugor	Pinklec, Sveta Nedelja	1230
Darinka Pobi	Bilo, Koprivnica	1231
Mario Cvitković	Mosor, Split	1232
Mario Zaradić	Ericsson N. Tesla, Zagreb	1233
Ankica Zamlijanec	Bilo, Koprivnica	1234
Zlatko Modrušan	Glas Istre, Pula	1235
Saša Atanasovski	Ravnica, Vukovar	1236
Amalija Jarnjak	Pinklec, Sveta Nedelja	1237
Silva Gvozdanović	Kapela, Zagreb	1238
Sanja Štefanec	PK Ivanec, Ivanec	1239
Stjepan Štefanec	PK Ivanec, Ivanec	1240
Arian Halužan	PK Ivanec, Ivanec	1241
Patrik Halužan	PK Ivanec, Ivanec	1242
Tatjana Peperko Halužan	PK Ivanec, Ivanec	1243
Tomislav Halužan	PK Ivanec, Ivanec	1244
Marin Mikić	Nije član PD, Zagreb	1245
Jasna Ranogajec	PK Ivanec, Ivanec	1246
Damir Ranogajec	PK Ivanec, Ivanec	1247
Aglaja Andrea Aparnik	Zagreb-Matica, Zagreb	1248
Mario Glavaz	Kamenjak, Rijeka	1249
Brankica Bedeković	Papuk, Virovitica	1250
Nenad Jalšovec	Zagreb-Matica, Zagreb	1251
Josip Bukvić	Bilo, Koprivnica	1252
Vlasta Ivček-Gađa	Pinklec, Sveta Nedelja	1253
Marcel Vuković	Japetić, Samobor	1254
Branko Kokolić	Kunagora, Pregrada	1255
Kristina Šprem	PK Ivanec, Ivanec	1256
Mario Jakobović	Sokolovac, Požega	1257

Miro Župa	NOPD Kočari, Sinj	1258
Ivica Bajšić	PK Ivanec, Ivanec	1259
Toni Vuković	Japetić, Samobor	1260
Davorka Vuković	Japetić, Samobor	1261
Lidija Vorše	Zanatlija, Osijek	1262
Suzana Jalšovec	Međimurje, Čakovec	1263
Stjepan Šajnović	Međimurje, Čakovec	1264
Noa Štancl Žunjević	Kapela, Zagreb	1265
Ivan Đurić	PK Ivanec, Ivanec	1266
Ante-Toni Debeljak	Vrapče, Zagreb	1267
Sandra Babac	Paklenica, Zadar	1268
Mario Florijančić	Đirov brijege, Vinkovci	1269
Zdenko Kristijan	Japetić, Samobor	1270
Karla Valečić	Jastrebarsko, Jastrebarsko	1271
Jana Valečić	Jastrebarsko, Jastrebarsko	1272
Lovro Valečić	Jastrebarsko, Jastrebarsko	1273
Maura Damjanić	Paklenica, Zadar	1274
Josip Damjanić	Paklenica, Zadar	1275
Alan Damjanić	Paklenica, Zadar	1276
Karmen Dežman	Radovljica, Radovljica, Slovenija	1277
Marijan Krbavčić	Glas Istre, Pula	1278
Antun Ciglenečki	Lipa, Lipik	1279
Valentina Pavliša	PK Scout, Samobor	1280
Sanja Boljevac	Bršljan-Jankovac, Osijek	1281
Ivan Dragozetić	Kamenjak, Rijeka	1282
Katarina Dragozetić	Kamenjak, Rijeka	1283
Hana Dragozetić	Kamenjak, Rijeka	1284
Sanjin Dragozetić	Kamenjak, Rijeka	1285

Srebrna značka

Srečo Uzar	Nazarje, Nazarje, Slovenija	862
Mira Medić	Zagreb-Matica, Zagreb	863
Krešimir Terzić	Kapela, Zagreb	864
Antonija Milovac	Željezničar, Zagreb	865
Ljerka Katanec	Sveti Rok, Sveta Nedelja	866
Jagor Opić	Lipa, Lipik	867
Vlasta Šešetavec	Lipa, Lipik	868
Gorana Pecrić	Kamenjak, Rijeka	869
Davor Franjković	Kapela, Zagreb	870
Iva Martinelli	Sveti Patrik, Samobor	871
Tomislav Martinelli	Sveti Patrik, Samobor	872
Dražen Jakoubek	Sokolovac, Požega	873
Ružica Petrović	Zanatlija, Osijek	874
Tomislav Strlič	Japetić, Samobor	875
Tomislava Janeš	Planinorci, Zagreb	876
Kristijan Karlović	Planinorci, Zagreb	877
Marko Pađen	Kamenjak, Rijeka	878
Ivica Pađen	Kamenjak, Rijeka	879
Mato Ferderbar	Međimurje, Čakovec	880
Robert Mateković	Željezničar, Zagreb	881
Tomislav Gariločić	Sokolovac, Požega	882
Luminita-Alexandra Vieriu	Bršljan Jankovac, Osijek	883
Danihel Strakoš	Bršljan Jankovac, Osijek	884
Nenad Radičević	PTT-Beograd, Beograd, Srbija	885
Josip Stiplošek	Stubičan, Donja Stubica	886
Tomislav Ban	Kapela, Zagreb	887

Ivana Ozretić Šipilar	Nije član PD, Zagreb	888	Antica Vuk	Karlovačka zvijezda, Karlovac	644
Goran Šipilar	Nije član PD, Zagreb	889	Josip Vuk	Karlovačka zvijezda, Karlovac	645
Tihomir Rezo	Vidim, Kutjevo	890	Ružica Nestić	Bilo, Koprivnica	646
Damir Ižaković	Zanatlija, Osijek	891	Nenad Jalšovec	Zagreb-Matica, Zagreb	647
Natalija Jakšić	Velebit, Zagreb	892	Mato Ferderbar	Medimurje, Čakovec	648
Darinka Pobi	Zanatlija, Osijek	893	Ivica Tabak	Bršljan-Jankovac, Osijek	649
Ankica Zamilačanec	Bilo, Koprivnica	894	Marcel Vuković	Japetić, Samobor	650
Marijan Barać	Sisak, Sisak	895	Božena Kralj-Vrsalović	Željezničar, Zagreb	651
Tomislav Radatović	Dubovac, Karlovac	896	Branko Kokolić	Kunagora, Pregrada	652
Kristijan Horvat	PK Ivanec, Ivanec	897	Marko Petek	PK Ivanec, Ivanec	653
Mladen Bosak	Kapela, Zagreb	898	Miro Župa	NOPD Kočari, Sinj	654
Vesna Mikac	Pinklec, Sveta Nedelja	899	Ante-Toni Debeljak	Vrapče, Zagreb	655
Rajka Šimunović	Sokolovac, Požega	900	Josip Bukić	Bilo, Koprivnica	656
Josip Toman	Sokolovac, Požega	901	Karlo Kadlec	Jastrebarsko, Jastrebarsko	657
Stjepan Posavec	Zagorske steze, Zabok	902	Ana Kadlec	Jastrebarsko, Jastrebarsko	658
Silva Gvozdanović	Kapela, Zagreb	903	Ankica Kadlec	Jastrebarsko, Jastrebarsko	659
Nikola Guid	Ruše, Ruše, Slovenija	904	Zdenko Kristijan	Japetić, Samobor	660
Zoran Žugec	Gradina, Konjščina	905			
Zdenko Lehšperer-Karača	Jastrebarsko, Jastrebarsko	906			
Nenad Jalšovec	Zagreb-Matica, Zagreb	907			
Božo Gunzi	Ivančica, Ivanec	908			
Marcel Vuković	Japetić, Samobor	909			
Božena Kralj-Vrsalović	Željezničar, Zagreb	910			
Branko Kokolić	Kunagora, Pregrada	911			
Miro Župa	NOPD Kočari, Sinj	912			
Ante-Toni Debeljak	Vrapče, Zagreb	913			

Posebno priznanje

Božo Gunzi	Ivančić, Ivanec	908	Anton Rostohar	Nazarje, Nazarje, Slovenija
Marcel Vuković	Japetić, Samobor	909	Snježana Mikić	Zagreb-Matica, Zagreb
Božena Kralj-Vrsalović	Željezničar, Zagreb	910	Ljubomir Mikić	Zagreb-Matica, Zagreb
Branko Kokolić	Kunagora, Pegrada	911	Nataša Mikić	Zagreb-Matica, Zagreb
Miro Župa	NOPD Kočari, Sinj	912	Ivan Mikić	Zagreb-Matica, Zagreb
Ante-Toni Debeljak	Vrapče, Zagreb	913	Antonija Milovac	Željezničar, Zagreb
Josip Bukvić	Bilo, Koprivnica	914	Ljiljana Sirnik	Kamenjak, Rijeka
Marijana Valečić	Jastrebarsko, Jastrebarsko	915	Zoran Jurišan	Pinklec, Sveta Nedelja
Mario Florijančić	Dirov briješ, Vinkovci	916	Branka Ećimović	Psunj, Pakrac
Zdenko Kristijan	Japetić, Samobor	917	Gorana Pecirep	Kamenjak, Rijeka
Antun Ciglanečki	Lipa, Lipik	918	Davor Augustin	Zmajevac, Novska
Marino Kezeli	Petehovac, Delnice	919	Predrag Lučić	Ericsson N. Tesla, Zagreb
Valentina Pavliša	PK Scout, Samobor	920	Zdravko Ećimović	Zanatlija, Osijek
Jadranka Smolčec	INA Bjelolasica, Zagreb	921	Barica Polak	Bilo, Koprivnica
Zlatna značka				
Snježana Mikić	Zagreb-Matica, Zagreb	615	Zvonko Polak	Bilo, Koprivnica
Ljubomir Mikić	Zagreb-Matica, Zagreb	616	Dražen Roviščanec	Garjevica, Čazma
Nataša Mikić	Zagreb-Matica, Zagreb	617	Vladimir Votuc	Bilo, Koprivnica
Ivan Mikić	Zagreb-Matica, Zagreb	618	Irena Požgaj	Zagreb-Matica, Zagreb
Antonija Milovac	Željezničar, Zagreb	619	Biljana Brđar	Zanatlija, Osijek
Ljiljana Sirnik	Kamenjak, Rijeka	620	Ivica Miložić	Zanatlija, Osijek
Gorana Pecirep	Kamenjak, Rijeka	621	Lovro Brezovečki	Javor, Zlatar Bistrica
Biljana Brđar	Zanatlija, Osijek	622	Sandra Šabarić	Pinklec, Sveta Nedelja
Ivica Miložić	Zanatlija, Osijek	623	Karmen Hajduk	Pinklec, Sveta Nedelja
Mira Medic	Zagreb-Matica, Zagreb	624	Vedrana Bajrić	MIV, Varaždin
Zdravko Ećimović	Zanatlija, Osijek	625	Ivan Balaban	Jastrebarsko, Jastrebarsko
Dražen Roviščanec	Garjevica, Čazma	626	Mladen Planinšek	Pinklec, Sveta Nedelja
Darinka Pobi	Zanatlija, Osijek	627	Zdenko Horvat	PK Ivanec, Ivanec
Robert Boić	Dubovac, Karlovac	628	Mladen Bosak	Kapelja, Zagreb
Luminita-Alexandra Vieriu	Bršljan-Jankovac, Osijek	629	Mira Mihovac-Grdić	INA Bjelolasica, Zagreb
Daniel Strakoš	Bršljan-Jankovac, Osijek	630	Tihomir Rezo	Vidim, Kutjevo
Damir Kekić	Vihor, Zagreb	631	Nikola Guid	Ruše, Ruše, Slovenija
Mladen Planinšek	Pinklec, Sveta Nedelja	632	Antonija Vlahović	Munjara 1907, Zagreb
Kristijan Horvat	PK Ivanec, Ivanec	633	Duško Punek	Munjara 1907, Zagreb
Mladen Bosak	Kapelja, Zagreb	634	Ankica Vuk	Karlovačka zvijezda, Karlovac
Nataša Šarić Kekić	Vihor, Zagreb	635	Josip Vuk	Karlovačka zvijezda, Karlovac
Vesna Mišak	Pinklec, Sveta Nedelja	636	Željko Brdal	Željezničar, Zagreb
Mira Mihovac-Grdić	INA Bjelolasica, Zagreb	637	Nenad Jalošević	Zagreb-Matica, Zagreb
Tihomir Rezo	Vidim, Kutjevo	638	Mato Ferderbar	Međimurje, Čakovec
Srećo Uzar	Nazarje, Nazarje, Slovenija	639	Stjepan Slunjski	Zagreb-Matica, Zagreb
Nikola Guid	Ruše, Ruše, Slovenija	640	Marcel Vuković	Japetić, Samobor
Mirjana Dolovski	PK Ivanec, Ivanec	641	Božena Kralj-Vrsalović	Željezničar, Zagreb
Mario Dolovski	PK Ivanec, Ivanec	642	Branko Kokolić	Kunagora, Pegrada
Siniša Klečar	Željezničar, Zagreb	643	Miro Župa	NOPD Kočari, Sinj

Visoko priznanje

Nada Dabo	Riječki alp. klub, Rijeka	361
Neven Petrović	Željezničar, Zagreb	362
Željko Tomašević	Lipa, Lipik	363
Boris Munko	Yeti, Kutina	364
Ivica Javorščak	Zagreb-Matica, Zagreb	365
Predrag Lučić	Ericsson N. Tesla, Zagreb	366
Anton Roštohar	Nazarje, Nazarje, Slovenija	367
Katica Majić	Zaprešić, Zaprešić	368
Marko Majić	Zaprešić, Zaprešić	369
Biljana Brdar	Zanatlija, Osijek	370
Ivica Miložić	Zanatlija, Osijek	371
Mladen Bosak	Kapela, Zagreb	372
Jasminka Kasumović	Kapela, Zagreb	373
Dražen Mlinarić	Klikun, Pleternica	374
Franjo Janković	Medimurje, Čakovec	375
Milan Šoštarić	Japetić, Samobor	376
Mirjana Atanasov	Ericsson N. Tesla, Zagreb	377
Biserka Ćurčija	Martinščak, Karlovac	378
Saša Ćurčija	Martinščak, Karlovac	379
Ivan Mikić	Zagreb-Matica, Zagreb	380
Nenad Jalšovec	Zagreb-Matica, Zagreb	381
Roberto Miklć	Zagreb-Matica, Zagreb	382
Marcel Vuković	Japetić, Samobor	383
Branko Kokolić	Kunagora, Pregrada	384
Željko Poljak	Medimurje, Čakovec	385
Ivan Novak	Lipa, Sesvete	386
Miro Župa	NOPD Kočari, Sinj	387

Nenad Štancl	
Antonija Milovac	
Arnold Arči Pavlič	
Ante-Toni Debeljak	
Gordana Burica	
Josip Bukvić	
Krunoslav Kadlec	
Antun Mlinarević	
Milan Klobučar	

Kapela, Zagreb	388
Željezničar, Zagreb	389
Željezničar, Celje, Slovenija	390
Vrapče, Zagreb	391
PK Split, Split	392
Bilo, Koprivnica	393
Jastrebarsko, Jastrebarsko	394
Ptuj, Ptuj, Slovenija	395
Željezničar, Gospic	396

Najviše priznanje

Nada Jurić	Zagreb-Matica, Zagreb	203
Zvonko Jurić	Zagreb-Matica, Zagreb	204
Damir Šantek	Zagreb-Matica, Zagreb	205
Ivor Altaras Penda	Zagreb-Matica, Zagreb	206
Paula Horvatić	Zaprešić, Zaprešić	207
Ivica Kelečić	Jastrebarsko, Jastrebarsko	208
Nenad Smolčec	INA Bjelolasica, Zagreb	209
Antonio Maleš	Svilaja, Sinj	210
Zvone Ajdučić	Svilaja, Sinj	211
Anita Bistričić	Kamenjak, Rijeka	212
Miro Šiprak	Zanatlija, Zagreb	213
Deni Danica Ferenčak 2x	Runolist, Oroslavje	214
Nevenko Kraševac 2x	Zanatlija, Zagreb	215
Benjamin Bukvić	Bilo, Koprivnica	216
Ante-Toni Debeljak	Vrapče, Zagreb	217
Josip Bukvić	Bilo, Koprivnica	218

Podijeljena najviša priznanja HPO-a i natjecanja Gojzerica za više od 300 planinarskih obilaznica

Hrvatska planinarska obilaznica sa svoje 152 kontrolne točke obuhvaća mnoge najatraktivnije hrvatske vrhove. Za posebno priznanje treba posjetiti 100 kontrolnih točaka, za visoko priznanje 125, a za najviše priznanje 150, uz ispunjene dodatne propisane uvjete.

Svečana podjela priznanja za 2017. održana je 9. prosinca u organizaciji Komisije za planinarske putove HPS-a. Svečanost je započeo pjevački zbor HPD-a Vihor glazbenim uvodom, poznatom planinarskom pjesmom. Nakon kratkog promotivnog filma Fakulteta prometnih znanosti, u čijem je prostoru svečanost održana, dobitnicima priznanja obratio se predsjednik Izvršnog odbora HPS-a Vladimir Novak, a informaciju o obilaznicima HPO-a dao je administrator HPO-a Zdenko Kristijan. Pozdrave i čestitke dobitnicima poslala je i državna tajnica za šport gospođa Janica Kostelić. O radu i značenju markacista, velikom trudu i entuzijazmu tih samozatajnih održavatelja planinarskih putova govorio je kratkom prezentacijom »Oni održavaju planinarske putove« Boris Bjedov, nastojeći i obilaznike HPO-a potaknuti na uključivanje u skrb o planinarskim putovima.

Nakon toga je uz pljesak i posebne čestitke dobitnicima uručeno 45 posebnih, 36 visokih i 16 najviših priznanja. Najveći su pljesak dobili Lovro Brezovečki, član HPD-a Javor iz Zlatar Bistrice, rođen 2005., koji

je nakon brončane značke 2012. sada primio posebno priznanje HPO-a br. 551, te godinu dana stariji Benjamin Bukvić, član HPD-a Bilo, Koprivnica, rođen 2004., koji je brončanu značku primio 2013., a sada mu je dodijeljeno najviše priznanje HPO-a br. 216. Posebne je čestitke zavrijedio Željko Brdal, član Željezničara iz Zagreba, za 100 obidjenih vrhova i posebno priznanje HPO-a br. 566. Željko, iako slijep, planinari velikom upornošću i voljom, a svoje doživljaje često dijeli s nama objavljujući ih u Hrvatskom planinaru.

Svečanost uručenja posebnih, visokih i najviših priznanja HPO-a

Dvorana ispunjena do posljednjeg mjesata

Posebni gosti Komisije bili su dobitnici priznanja natjecanja Gojzerica za više od 300 prijeđenih obilaznica. Natjecanje Gojzerica predstavio je Damir Bajs, predsjednik Komisije za obilaznice HPD-a Željezničar, te zatim uručio deset priznanja: Bernardu Margitiću (postumno), Ronaldu Schreineru, Zdenku Kristijanu, Vidi Ofak, Romini Vidrih, Savi Milanoviću, Jadranki Čoklica, Peri Tišljaru i Sergeju Stipaničevu. U ime dobitnika zahvalio je Ronald Schreiner.

Dobitnicima i uzvanicima čestitala je na postignutim uspjesima Jadranka Čoklica, dopredsjednica HPS-a, te ih uz najbolje želje za predstojeće blagdane pozvala na druženje i zakusku.

Svečanosti najuspješnijih nazočili su, uz prijatelje i članove obitelji, Alan Čaplar, pročelnik Komisije za promidžbu i izdavaštvo HPS-a, njegova supruga Ana Čaplar, administratorica Gojzerice, te predstavnici Komisije za planinarske puteve HPS-a Hrvoje Gold, Boris Bjedov, Sven Pavlaković i Darko Grundler.

Radost zbog postignutih uspjeha ponijela je sve prisutne i svečanost je završila u ugodnom predlaganskom ozračju. Srdačne čestitke dobitnicima priznaja i najljepša hvala svima koji su svojim doprinosima obogatili svečanost i pridonijeli posebnom ugođaju!

Bernarda Huzjak

Dodjela priznanja Gojzerice

Svečani nastup zbora HPD-a Vihor

Priznanja Hrvatskog planinarskog saveza u 2017.

Hrvatski planinarski savez svake godine dodjeljuje zaslužnim planinarima i planinarskim udrugama priznanja za postignute uspjehe, rezultate i usluge za razvitak planinarstva. To su Brončani, Srebrni i Zlatni znak te Plaketa HPS-a.

Priznanja HPS-a dodjeljuje Izvršni odbor na temelju obrazloženog prijedloga i mišljenja Komisije za priznanja. Prijedlog za dodjelu priznanja podnosi se na propisanom obrascu, uz planinarski životopis. Komisija potom razmatra i ocjenjuje je li prijedlog u skladu s Pravilnikom o dodjeli priznanja HPS-a. Na web stranici HPS-a dostupan je pregled dodijeljenih priznanja.

U 2017. na pet sjednica Komisije za priznanja obrađena su 103 zahtjeva iz 19 planinarskih društava. Dodijeljeno je 48 brončanih, 28 srebrnih i 11 zlatnih znakova te 11 plaketa. Zbog nedovoljnog obrazloženja odbijeno je pet zahtjeva.

Svim dobitnicima čestitamo i želimo uspješan daljnji rad na unaprjeđenju planinarstva.

Vladimir Horvat

Brončani znak

1	Branko Hrženjak	HPD Biograd, Bjelovar
2	Vera Pauška	HPD Biograd, Bjelovar
3	Dubravka Smrdelj	DPIOPV Osmica, Karlovac
4	Slobodan Smrdelj	DPIOPV Osmica, Karlovac
5	Morana Barjaković-Lapanja	DPIOPV Osmica, Karlovac
6	Miran Barjaković	DPIOPV Osmica, Karlovac
7	Marin Zanki	DPIOPV Osmica, Karlovac
8	Branimir Gojak	HPD Željezničar, Zagreb
9	Željko Poljak	HPD Međimurje, Čakovec
10	Karlo Jelinčić	HPD Željezničar, Gospic
11	Vlatko Rudelić	HPD Željezničar, Gospic
12	Nikolina Rukavina Milinković	HPD Željezničar, Gospic
13	Marija Pavelić	HPD Željezničar, Gospic
14	Nikolina Maras	HPD Željezničar, Gospic
15	Edita Klobučar	HPD Željezničar, Gospic
16	Eduard Fajdić	HPD Željezničar, Gospic
17	Mile Milković	HPD Željezničar, Gospic
18	Danijela Puharić	PD Krndija, Našice
19	Željka Jurkezi	PD Krndija, Našice
20	Željko Arbanas	PD Psunj, Pakrac
21	Krešo Čehulić	PD Psunj, Pakrac
22	Ivan Černi	PD Psunj, Pakrac
23	Branka Ečimović	PD Psunj, Pakrac
24	Josipa Kordić	PD Psunj, Pakrac
25	Zoran Milaković	PD Psunj, Pakrac
26	Dragica Širac	PD Psunj, Pakrac
27	Tihomir Martinović	PD Psunj, Pakrac
28	Dubravka Draganjac	HPD Vinica, Duga Resa
29	Danijel Kasunić	HPD Vinica, Duga Resa
30	Dragica Periškić	HPD Cibalija, Vinkovci
31	Sead Klebić	HPD Cibalija, Vinkovci
32	Željko Grbeša	HPD Cibalija, Vinkovci
33	Milan Mršić	HPD Sokolovac, Požega
34	Ksenija Romanić	HPD Sokolovac, Požega
35	Antun Petrović	HPD Sokolovac, Požega
36	Srećko Hmura	HPD Sokolovac, Požega
37	Branka Humara	HPD Sokolovac, Požega
38	Ivica Kopecki	HPD Sokolovac, Požega
39	Milena Pribičević	PD Imber, Omiš

40	Ivan Prelas	PD Imber, Omiš
41	Ivan Kristić	HPD Sveti Jure, Zagvozd
42	Ante Bulić	HPD Sveti Jure, Zagvozd
43	Mladen Mlikota	HPD Sveti Jure, Zagvozd
44	Vito Miloš	HPD Sveti Jure, Zagvozd
45	Stjepan Roglić	HPD Sveti Jure, Zagvozd
46	Davor Šuvar	HPD Sveti Jure, Zagvozd
47	Mladen Kujundžić	HPD Sveti Jure, Zagvozd
48	Jadranko Šušnjar	HPD Sveti Jure, Zagvozd

Srebrni znak

1	HPD Malačka, Kaštel Stari	HPD Željezničar, Zagreb
2	Milivoj Uročić	HPD Papuk, Virovitica
3	Vladimir Subota	HPD Međimurje, Čakovec
4	Andelko Borković	HPD Željezničar, Gospic
5	Ivan Žarak	HPD Željezničar, Gospic
6	Milan Špoljarić	HPD Željezničar, Gospic
7	Nikolina Milinković	HPD Željezničar, Gospic
8	Josip Brožićević	HPD Željezničar, Gospic
9	Ivana Butorac Galac	HPD Željezničar, Gospic
10	Ivan Galac	HPD Željezničar, Gospic
11	Gordan Svoren	PD Krndija, Našice
12	Marina Lazar	PD Krndija, Našice
13	Silvija Lučevnjak	PD Krndija, Našice
14	Milena Škoro	PD Krndija, Našice
15	Petar Varvodić	PD Krndija, Našice
16	Ružica Svoren	PD Krndija, Našice
17	Vladimir Pavljević	PD Krndija, Našice
18	Ivan Lolić	HPD Pliva, Zagreb
19	Ivan Juretić	PD Obruck, Jelenje
20	Zlatko Grčević	PD Psunj, Pakrac
21	HGSS Stanica Požega	HPD Vinica, Duga Resa
22	Robert Kovač	HPD Cibalija, Vinkovci
23	Igor Nad	HPD Sokolovac, Požega
24	Mihajlo Doboš	HPD Sokolovac, Požega
25	Spomenka Mušec	PD Elektroistra, Pula
26	Serđo Težak	PD Glas Istre, Pula
27	Darko Lukčić	PD Imber, Omiš
28	Nikolina Marić	HPD Vinica, Duga Resa

Zlatni znak

1	Bogomir Trabe	HPD Međimurje, Čakovec
2	Milan Klobučar	HPD Željezničar, Gospic
3	Andelko Blažina	HPD Pliva, Zagreb
4	Ludmila Černi	PD Psunj, Pakrac
5	Žarko Roček	PD Psunj, Pakrac
6	Božidar Šperanda	HPD Sokolovac, Požega
7	Željko Marunčić	PD Imber, Omiš
8	Ivan Buljubašić	HPD Sveti Jure, Zagvozd
9	Ante Šarić	HPD Sveti Jure, Zagvozd
10	Antun Goldašić	HPD Vinica, Duga Resa
11	Morice Vahtarić	HPD Vinica, Duga Resa

Plaketa

1	Robert Smolec	HPD Željezničar, Zagreb
2	Branko Budimir	PD Krndija, Našice
3	Desanka Erceg	PD Krndija, Našice
4	Krešimir Žagar	PD Krndija, Našice
5	Slavko Čolić	PD Krndija, Našice
6	Antun Kruljac	HPD Pliva, Zagreb
7	Miroslav Medenica	HPD Pliva, Zagreb
8	Erika Salaj-Štimac	HPD Pliva, Zagreb
9	Borislav Černi	PD Psunj, Pakrac
10	Frida Filipović	PD Psunj, Pakrac
11	Drago Mikel	HPD Sokolovac, Požega

Vladimir Hebar (1937. – 2017.)

Vladimir Hebar rođen je 24. lipnja 1937. u Zagrebu, gdje je završio gimnaziju te studirao pravo i etnologiju. Plodnu planinarsku karijeru započeo je 1955. u PDS-u Velebit. Godine 1962. završio je alpinističku školu i bio je aktivan u Alpinističkom odsjeku sve do odlaska u Dansku. Vodio je zimske skijaške kampove na Jahorini i u austrijskim planinama, organizirao ljetne kampove na moru i prvomajske skupove alpinista u Paklenici. Tada i poslije penjao je mnoge alpinističke smjerove na Kleku i u Julijskim Alpama. Godine 1964. vodio je velebitašku ekspediciju u norveške Alpe. Nakon odlaska u Dansku, 1965. postaje aktivan član Dansk Bjergkluba i alpinističkog odsjeka. U Škotskoj osvaja Ben Nevis i stijenu Black Cuillina. Sudjeluje u hrvatskoj ekspediciji na istočni Grenland s nekoliko prvenstvenih uspona. S danskim alpinistima sudjeluje na

ljetnim penjačkim logorima u Alpama i Norveškoj. U Kanadi osvaja Mt Athabasca (3491m) i penje stijenu Yamnuska, visoku 250 m, a u Africi je bio na Kilimanjaru. Više je puta nastupao i na poznatom Njujorškom maratonu, čak i u poznim godinama.

Od 1997. sudjeluje u organizaciji skupa starih članova PDS-a Velebit, nazvanog Fosilijada, koji se do danas održava u rujnu na Medvednici, uz sudjelovanje četrdesetak velebitaša iz cijelog svijeta.

Vladimir Hebar preminuo je 19. prosinca 2017. u Kopenhagenu.

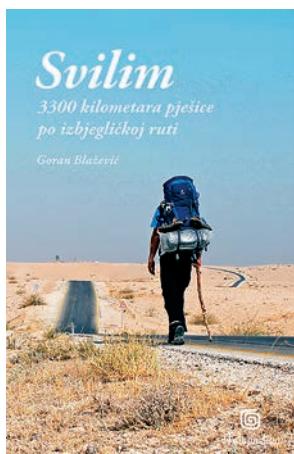
Vladek, ne buš nam došel drugo leto na Fosilijadu. Bumo za tebe popevali onu koju si najviše volil: »Francek ne ostavi me, kaj ja više nisam tvoja, Francok ljubi me.« To nitko ni mogel jače popevat! Vladek, mirno spavaj i nek Ti je laka hrvatska zemљa!

Branko Braum

NOVA IZDANJA

Knjiga »Svilim« Gorana Blaževića

Mladi planinar i putopisac iz Umaga Goran Blažević objavio je krajem 2017. putopisnu knjigu »Svilim: 3300 kilometara pješice po izbjegličkoj ruti«. Knjiga donosi priču o putovanju pješice od Jordana preko Palestine, Izraela, Cipra, Turske, Grčke, Makedonije, Albanije i Crne Gore sve do Hrvatske. Krajem 2016. autor knjige krenuo je pješice na put na kojem je hodajući prevadio udaljenost od Petre u Jordanu do rodnog Umaga, noseći poruku mira i solidarnosti. Svoje petomjesečno hodanje nazvao je »Solidarity Walk 4 km/h.« Njegovo je putovanje imalo tri cilja. Prvi je bio upozoriti na izbjeglički problem i solidarizirati javnost s tom humanitarnom katastrofom. Drugi je bio pokazati pravu sliku islama i istaknuti pritom jedno od njegovih pravila – poželjno je pomoći putniku i ugostiti ga jer to znači blagoslov za kuću. Treći je cilj njegova hodanja bio ukazati na srodne točke židovstva, kršćanstva i islama. Odabir polazne točke i prolazak kroz mjesta kojima je i Mojsije lutao, a koja poštuju muslimani, kršćani i židovi, nudi samo jednu poruku – sve

je započelo od istoga oca, Abrahama odnosno Ibrahima.

Nakon povratka kući oblikovao je svoje dnevničke zapise i dogodovštine u knjigu neobičnog naslova: »Svilim«, koji je u njoj i razjašnjen. Knjigu su zajednički objavili Kulturna udruga Fotopoetika i Gradska knjižnica Umag, a obogaćena je Goranovim fotografijama s putovanja. Za svoj projekt i putovanje »Solidarity Walk 4 km/h« Blažević je na Festivalu putnika 2017. u Šibeniku osvojio dvije prve nagrade »Dijana Klarić«, u kategorijama Najbolji projekt i Putnik godine.

Knjiga se čita s lakoćom i privlači pozornost ne samo putopisnim elementima, nego i zanimljivim promišljanjima o prirodi samoga putovanja i života. Knjiga se može nabaviti pri Kulturnoj udrudi Fotopoetika (fotopoetika@gmail.com), putem facebook stranice »Goran Blažević 4 km/h« i u knjižari »Hoću knjigu / Megastore«, a sredinom godine bit će dostupna i u drugim knjižarama širom Hrvatske. Knjiga ima 220 stranica, formata je 20 × 13 cm, a cijena joj je 100 kuna.

Godišnjom skupštinom pazinski planinari ispratili 2017. godinu

Članovi PD-a Pazinka održali su 27. prosinca u Društvenom centru »Veli Jože« u Pazinu redovnu godišnju skupštinu te tako ispratili 2017. godinu, bogatu brojnim i raznolikim aktivnostima.

Izvješće o radu u 2017. podnijela je Patricija Jedrejčić. Društvo je tijekom godine organiziralo više izleta i pohoda, a u ožujku je sudjelovalo na pohodu u organizaciji Istarskoga planinarskog saveza od Poklona do Vojaka i Babinog groba te kanjonom Vranjske drage. U travnju je zajedno s Gradom Pazinom i Zavodom za javno zdravstvo Istarske županije održana javnozdravstvena akcija »Hoditi i zdravi biti«. U svibnju je obilježen tradicionalan Međunarodni dan pješačenja uz potporu Turističke zajednice Središnje Istre, održano je pješačenje povodom Dana Općine Tinjan te je organiziran odlazak na vrh Petehovac. U lipnju je organiziran lagani izlet od Račje Vasi do Orljaka te teži dvodnevni u Sloveniju – na Begunjščicu, Zelenicu i Stol. Krajem lipnja završeni su radovi i svećano je otvorena novoobnovljena staza Malenica. Projekt je ostvaren uz finansijsku potporu Zaklade za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva, u okviru decentraliziranog modela financiranja Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva. Šezdeset je planinara iz cijele Istre i riječkog zaleđa tada prošlo stazom do Zelengrada. U srpnju i kolovozu desetero se članova pridružilo turi u Kamniško-Savinjske Alpe HPD-a Planik iz Umaga, dok su oni željni lakšeg planinarenja istovremeno odabrali dvodnevni izlet na Šatorinu i Veliki Rajinac. Početak listopada bio je rezerviran za tradicionalni memorialni pohod na Slavnik, dok je za Dan neovisnosti

Na stazi Malenica kod Grdosela u Istri

organizirano pješačenje od Boruta stazama Svetog Silvestra i Svetoga Kocijana. U istom je mjesecu organizirano pješačenje u Tinjanu u povodu »pršutarskog sajma« te je organiziran Dan IPS-a s obilaskom staze od Bresta preko Žbevnice do Špičastoga vrha. Krajem listopada održan je i izlet sa sudionicima Područne škole Karobja od Valigaštra do Badavce. U studenom je koprivnički planinar Matej Perkov održao tri predavanja u Istri, i to u Labinu u Gradskoj knjižnici pod nazivom »Gruzija – Kavkaz 2016« te u Pazinu i u Puli predavaće »From sea to summit – Morocco 2015«. Prosinac je obilježilo pješačenje po Franetovom putu, kružnom stazom od Bresta pod Učkom preko Tenkovskog polja. U prosincu je završio i projekt društva »Kretanje je pola zdravlja«, što ga je financirao Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Istarske županije.

Članovi PD-a Pazinka na Petehovcu kod Delnica

GORAN ZABORAC

Predsjednica društva Patricija Jedrejčić predstavila je i plan pohoda za 2018., istaknuvši da je plan sastavljen tako da zadovolji što širi krug članstva. Uz redovne izlete i pohode, provest će se opća planinarska škola te intenzivirati rad s djecom i mladima. Rad Pazinke u 2017. podržali su Zajednica sportskih udruga Grada Pazina, Grad Pazin, Istarska županija – Upravni odjel za socijalnu skrb i zdravstvo, Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva, Općine Cerovlje i Karojoba te Turistička zajednica Središnje Istre.

Anton Finderle

Stazama kaptolskih kneževa po Papuku u povodu Međunarodnog dana planina

Javna ustanova Park prirode Papuk i udruga Slavonski planinari, uz sverdnu pomoć domaćina (općina i DVD Kaptol te Lovačka udruženja Vepar) obilježili su 12. put izletom na Papuk Međunarodni dan planina. Izlet je ovaj put održan pod imenom »Nepoznati Papuk – Stazama kaptolskih kneževa«, i to pod pokroviteljstvom HPS-a.

Nedjelja 10. prosinca osvanula je hladna, ali sunčana. Na Papuku je sve bilo bijelo od svježe napadalog snijega... dar s neba! Na izletu je sudjelovalo oko 250 planinara i ljubitelja prirode iz dvadesetak slavonskih planinarskih društava te gosti iz Siska i Petrinje. Poslije okupljanja u domu DVD-a Kaptol te pozdrava domaćina i organizatora, planinari su krenuli na hodanje. Duža trasa, od oko 21 km, vodila je preko arheološkog

Zlatna dolina u bijelom

nalazišta iz starijega željeznog doba na brdu Gradcima do lovačke kuće Vodice, SPP-om do Klokočice pa dolje do Vranovca, Pogane gradine i nazad u Kaptol. Bilo je naporno, ali i lijepo više od šest sati gaziti svjež snijeg. Planinarima je bila ponuđena i staza duga 8,5 km, također uz arheološko nalazište na Gradcima. O tijeku i značaju arheoloških istraživanja na području Kaptola te zanimljivoj srednjovjekovnoj povijesti kraja govorile su arheologinja i povjesničarka iz Kaptola.

Po završetku hodanja godilo je ugodno druženje u topolini doma DVD-a Kaptol, uz prigodan domjenak. Organizatori su osigurali prigodan pečat i vodiče, a o sigurnosti sudionika brinuli su pripadnici HGSS Stanice Požega.

Otmar Tosenberger

Pohod povodom Međunarodnog dana planina

Skupna fotografija sudionika pohoda

Educational, Scientific and
Cultural Organization

Papuk
UNESCO
Global Geopark

20 godina HPD-a Tikvica u Županji

Dana 25. travnja 1954. osnovan je u Županji PD Županja. To je društvo kratko djelovalo, samo do 1956. Predsjednik društva bio je inženjer agronomije Božo Maslovarić (rođen 6. 1. 1927.), a tajnik Nikola Ivezic.

Prvi poticaj za osnivanje novog društva pojavio se 1990., no pripreme za osnivanje prekinuo je Domovinski rat. Novi inicijativni odbor počeo je s radom u rujnu 1996. i priključio se Slavonskom planinarskom savezu 10. prosinca 1996. na sastanku SPS-a u planinarskom domu »Đuro Pilar« u Slavonskom Brodu. Novo društvo, HPD Tikvica, konačno je osnovano 14. ožujka 1997. te je odmah po osnivanju postalo članom Hrvatskoga planinarskog saveza. HPD Tikvica bio je ujedno prvo planinarsko društvo osnovano poslije 1991. u Vukovarsko-srijemskoj županiji.

Njegovi su utemeljitelji Šimo Dominković (r. 1955.) i Berislav Tkalac (r. 1956.). Prvi predsjednik bio je Berislav Tkalac (1997. – 16. travnja 2005.), drugi Emilia Marković (2005. – 9. siječnja 2010.), treći Marko Zorić (4. svibnja 2013.), četvrti Ratko Zovkić (1. ožujka 2015.), peti Vlado Matanović (18. ožujka 2017.), a šesti Željko Sever. Prvi je tajnik bio Mladen Stjepanović (1997. – 2001.), drugi Josip Nikolić (2001. – 2005.), treći Dragica Šimić (2005. – 2010.), četvrti Emilia Marković (2010. – 2013.), peti Marko Mikić (do 2017.), a šesta je ponovno Emilia Marković (od 2017.). Nadzornim su odborom od

1997. do 2017. predsjedali Šimo Dominković, Magdalena Lončarević, Vlado Matanović, Josip Dominković i Kata Kovač. Od 1997. do 2005. blagajnik je bio Andrija Lučić, a od 2005. do danas Biserka Zorić.

Inicijativni odbor iz 1996. brojio je 18 članova. Društvo je 1997. imalo 36, a 2001. 70 članova. U prvih 20 godina prosječno je godišnje imalo 50 članova. Ukupno 17 članova završilo je sveukupno 29 tečaja, seminara ili planinarskih škola. Društvo je svojedobno koristilo planinarsko sklonište Prezdanak (sada lovački dom Vrhovina) na Dilj gori, podno vrha Čardaka, preko kojega vodi Slavonski planinarski put. Čardak je KT HPO-a i Kružnog puta po Dilju. Društvo je organiziralo 51. Dan (Slet) slavonskih planinara 7. listopada 2001. na Grabovcu kod Garčina (istočni Dilj), na kojem je sudjelovalo oko 550 planinara. Godine 1998. trasiralo je Županjski put (letak i prigodni pečat) i Planinarski put Gardun u istočnom Dilju (s dnevnikom, pečatima na pet kontrolnih točaka i numeriranom značkom), koji je svečano otvoren 24. studenoga 2002. u nazočnosti 350 planinara. Društvo svake godine organizira manifestaciju na Dilj gori pod nazivom »Jesen na Dilju, pohod Prezdanak – Čardak«, s kartonom pohoda i pečatima za dvije kontrolne točke. Na pohod dođe do 250 planinara (2013.) iz Hrvatske i BiH. Prvi takav skup održan je pod nazivom »Skup markacista Dilja« 30. studenoga 1997. na Prezdanku.

Članovi HPD-a Tikvica iz Županje na vrhu Čardaku (421 m) na Dilju

Dan društva održava se svake godine u ožujku. Na Velebitu od 2000. održavamo dionicu Premužičeve staze (od odvojka za Ograđenicu do Gornjega Korita), na SPP-u dionicu Čardak – Filipov dol, kao i obilaznicu Planinarski put Gardun. Društvo također održava i stazu Prezdanak – Čardak, od Vrhovina. Markacisti HPD-a Tirkvica održavaju sveukupno 35 km planinarskih putova. Održavamo i prilazne putove prema Dilju, prilaz od ž. p. Garčin do Surevice i od Vrhovina do Klokočevika.

Društvo je organiziralo nekoliko izložaba fotografija i predavanja s visokogorskim uspona naših članova. Devet članova dobilo je brončani znak HPS-a, a jedan srebrni i zlatni znak HPS-a. Dana 25. studenoga 2014. i sam je društvo dobilo srebrni znak HPS-a u povodu 60 godina planinarstva u Županji. Uz priznanja, društvo je dobilo niz diploma, zahvalnica i spomenica od drugih društava i s raznih planinarskih skupova. Od HPS-a dobilo je 2002. Spomenicu MGP-a, a od SPS-a Spomenicu za 50 godina SPS-a. Priznanje SPS-a »Kamilo Firinger«, koje se dobiva uz prijelazni pehar SPP-a, društvo je dobilo za 2003. i 2015. godinu. Za uspješne uspone u visokom gorju društvo je 2016. dobilo priznanje »Dragutin Lerman«.

U društvu danas djeluju vodičko-izletnička, visokogorska, markacistička, tamburaška i fotografска sekcija. U središtu Županje društvo ima informativni ormarić s panoima za slike te najave izleta i akcija. Sastanci se održavaju svakog drugog četvrtka u maloj sali Gradske vijećnice.

Dopisnici u Hrvatskom planinaru bili su Berislav Tkalac i Tomislav Juzbašić (2008. dobili su Spomenicu Hrvatskog planinara). Iz bibliografije HP-a: 1997, 155; 1998, 227; 1999, 115; 2000, 29; 2001, 272; 2002, 29; 2003, 31; 2004, 199; 2005, 238; 2006, 158; 2007, 79; 2008, 28; 2009, 143; 2010, 119; 2011, 128; 2011, 173; 2012, 39; 2012, 260; 2013, 49; 2014, 100; 2015, 101.

Najvažniji usponi:

- Brezovo polje (985 m) i SPP, Matra, Kekes (1014 m), Vaganski vrh (1757 m) i VPP, Sveti Jure (1762 m), Dinara (1831 m), Pločno na Čvrsnici (2228 m), Maglić (2386 m), Durmitor (2523 m), Grintovec (2558 m), Triglav (2864 m), Olimp (2918 m), Musala (2925 m), Grosse Hafner (3076 m), Tofana (3244 m), Petzeck (3283 m), Marmolada (3343 m), Mulhacen (3478 m), Grossglockner (3798 m), Breithorn (4165 m), Toubkal (4167 m), Balmhorn (4167 m), Alphubel (4206 m), Dôme du Goûter Point Bayeux (4258 m), Dôme du Goûter (4304 m), Ludwigshöhe (4341 m), Dufourspitze (4634 m).
- Gran Paradiso (4061 m) – Berislav Tkalac, Vlado Matanović, Josip Nikolić, Tomislav Juzbašić, Marko Zorić, Jan Janjić i Igor Matanović, do 3343 m Šimo Dominković i Vidan Janjić (1999. i 2005.)

- Signalkuppe (4559 m) – B. Tkalac, V. Matanović, I. Matanović i M. Zorić (2013.)
- Nordend (4609 m) – T. Juzbašić i Slobodan Soldo (2009.)
- Breithorn (4164 m) – Ivana Perišić Juzbašić (2009.)
- Mont Blanc (4810 m) – B. Tkalac, V. Matanović, J. Nikolić i T. Juzbašić (2000.)
- Elbrus (5647 m) – V. Matanović i T. Juzbašić (2008. dvaput na vrhu u dva dana)
- Kilimanjaro, Uhuru peak (5895 m), Gillman's point (5685 m) – B. Tkalac (2005.)
- Mera Peak (6476 m), Mera South (6065 m), Himalaja – T. Juzbašić (2006.)

Sveukupno, društvo ima 67 uspona iznad 4000 m, a ostvarilo ih je osam penjača.

Berislav Tkalac

Više od 200 planinara na Ivanečkoj planinarskoj obilaznici

Planinarski klub Ivanec je povodom međunarodnog Dana planina u nedjelju 10. prosinca 2017. organizirao obilazak Ivanečke planinarske obilaznice. Na pohodu se okupilo više od 200 planinara i ljubitelja prirode iz dvadesetak planinarskih društava iz Hrvatske, Slovenije i Mađarske, pa je pohod imao i međunarodni karakter. Uz članove PK-a Ivanec, najbrojniji su bili članovi HPD-a MIV Varaždin (16 članova), HPD-a Bilo Koprivnica (12), HPD-a Belegrad, Sportsko rekreativne udruge Zagorje iz Zaboka, PD-a Ludbreg te planinari iz Mađarske i iz PD Lendava iz Slovenije.

Pohod je započeo okupljanjem i fotografiranjem kod župne crkve u središtu Ivana, koja je prva kontrolna točka IPO-a. Riječi dobrodošlice svim prisutnim uputio je predsjednik Planinarskog kluba Ivanec Tomislav Frisić, a zatim su planinari uz pratnju vodiča krenuli uzbrdo. U izletištu i skijalištu Jarki u Prigorcu bio je organiziran zajednički ručak za sve sudionike pohoda te zajedničko druženje uz živu glazbu i ples do poslijepodnevnih sati uz oproštaj i riječi do ponovnog susreta sljedeće godine.

Nikola Nišević

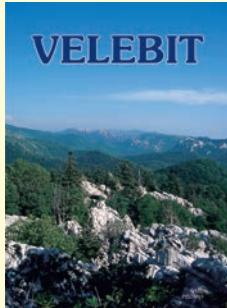

Sudionici pohoda na prvoj kontrolnoj točki Ivanečke obilaznice

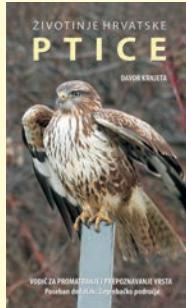
KALENDAR AKCIJA

- 10. 2.** **48. pohod Stazama Gupčevih puntara**
Donja Stubica, Gupčeva lipa u Gornjoj Stubici
(kružna staza)
PD Stubičan, Donja Stubica
- 10. 2.** **Bal planinara Dalmacije**
Hotelsko naselje Resnik Kaštel Štafilić
HPD Malačka, Kaštel Stari
- 17. 2.** **Ples pod maskama**
planinarska kuća Moslavacka Slatina
HPD Jelengrad, Kutina
- 17. 2.** **Zimski uspon na Bjelolasicu**
Begovo Razdolje – Bjelolasica
HPD Bijele stijene, Mrkopalj
- 24. 2.** **Pohod Tragom prvog izleta varoždinskih planinara**
Presečno – Varaždinske Toplice
PD Ravná gora, Varaždin
- 24. 2.** **6. Metlarska zabava u Moslavini**
Čazma, Grabovnica, imanje obitelji Salaj
HPD Garjevica, Čazma
- 27. 2. - 27. 4. Proljetna opća planinarska škola**
HPD-a Mosor
Mosor, Biokovo, Omiška Dinara, Kozjak, Velebit,
Bitovnja
HPD Mosor, Split
- 28. 2. - 8. 5. Opća planinarska škola PD-a Tonimir,**
Varaždinske Toplice
Varaždinske Toplice
PD Tonimir, Varaždinske Toplice
- 3. - 4. 3.** **Oobilazak puta Kolijevkom hrvatske državnosti**
Kozjak
HPD Ante Bedalov, Kaštel Kambelovac
- 4. 3.** **Pohod Žene u planinu**
Primorsko-goranska županija
PD Kamenjak, Rijeka
- 4. 3.** **Srimušijada**
Papuk, Velika – Nevoljaš – lovačka kuća Duboka
PD Mališčak, Velika
- 10. 3.** **100 žena na vrh Mosora**
Mosor, Vickov stup – Veliki Kabal
HPD Mosor, Split
- 10. 3.** **Dan žena u Istri**
Istra
PD Naftaplin, Zagreb
- 11. 3.** **5. ženski pohod na Kamene svate**
Medvednica – Kameni svati
PD Susedgrad, Zagreb
- 11. 3.** **Pohod po Istarskom planinarskom putu**
Ćićarija, Planik i Ošalj vrh
Istarski planinarski savez, Pula
- 11. 3.** **Obilazak romarskog puta Belec – Marija Bistrica**
Belec – Marija Bistrica
HPD Belegrad, Belec
- 12. 3. - 18. 5. Opća planinarska škola HPD-a Željezničar**
Zagreb
HPD Željezničar, Zagreb

PREKO 60% POPUSTA !!!

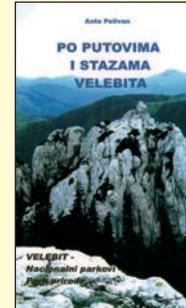
VELEBIT
Autor: **Ante Pelivan**
- fotomonografija
- bogato ilustrirana u boji
- format 30 x 21 cm
- 194 stranice
- tvrdi uvez
CIJENA: 190,00 kn

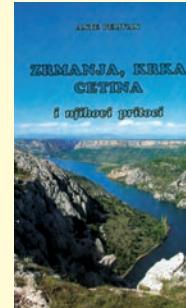
PTICE
Autor: **Davor Krnjeta**
- format 20,5 x 12 cm
- 350 fotografija u boji
- 360 stranica
- tvrdi uvez
CIJENA: 260,00 kn

VODIĆ PO PRISTUPAČNIM ŠPILJAMA I JAMAMA U HRVATSKOJ
Autor: **Vlado Božić**
- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 300 stranica
- tvrdi uvez
CIJENA: 210,00 kn

PO PUTOVIMA I STAZAMA VELEBITA
Autor: **Ante Pelivan**
- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 240 stranica
- meki uvez
CIJENA: 60,00 kn

ZRMANJA, KRKA, CETINA i njihovi pritoci
Autor: **Ante Pelivan**
- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 192 stranice
- meki uvez
CIJENA: 60,00 kn

Ukupna cijena za svih 5 knjiga je 780,00 kn
Sadašnja AKCIJSKA cijena je 290,00 kn
Knjige se prodaju samo u kompletu, a ne pojedinačno.
(poštarnica uključena u cijenu)

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica
Tel. 01/621 88 72, Fax: 01/6234-058
e-mail: ekoloski.glasnik@zg.t-com.hr
ekoloski.glasnik@gmail.com

NAGRADA IGLU ŠPORTA ZA POSEBNE USPJEHE U ALPINIZMU I SPORTSKOM PENJANJU

Izborom publike i žirija odabrati će se najznačajniji uspon u 2018. godini i nagraditi putovanjem. Izbor možete pratiti na Facebook stranici Iglu Športa Hrvatska.

Pravila:

1. Prijavljivati se mogu samo sportsko penjački (težinsko i boulder) i alpinistički usponi, a nagraditi će se samo jedan uspon koji će najviše doprinjeti ugledu hrvatskog penjanja.
2. Dodjeljuje se jedna nagrada, odnosno dvije u slučaju ravnopravnog alpinističkog uspona u navedu.
3. Nagrada se dodjeljuje samo državljanima Republike Hrvatske, uspone u međunarodnim navezima nećemo razmatrati.
4. Uspon zajedno s fotografijama prijaviti na luka@iglusport.hr, najkasnije 14 dana od uspona, zaključno do 20.12.2018.

IGLU ŠPORT